РЕСПУБЛИКА ТАТАРСТАН ИСПОЛНИТЕЛЬНЫЙ КОМИТЕТ САБИНСКОГО МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА		ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ САБА МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫНЫҢ БАШКАРМА КОМИТЕТЫ

ПОСТАНОВЛЕНИЕ　　　　КАРАР

03.11.2016　　　　№ 1354-п

«2017 - 2022 елларга Татарстан Республикасы Саба
муниципаль районы мәдәниятен үстерү»
муниципаль программасын раслау турында

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районында мәдәниятне үстерү өлкәсендә дәүләт сәясәтен гамәлгә ашыру максатларында, Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Башкарма комитеты,

КАРАР БИРӘ:

1. «2017-2022 елларга Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы мәдәниятен үстерү» муниципаль программасын (алга таба - Программа) расларга.
2. Саба муниципаль районының Финанс-бюджет палатасына чираттагы финанс елына (чираттагы финанс елына һәм план чорына) Программаны Саба муниципаль районы бюджеты акчалары исәбеннән финансланырга тиешле муниципаль программалар исемлегенә кертергә һәм, Саба муниципаль районы бюджетының керем өлеше мөмкинлекләреннән чыгып, Программаны гамәлгә ашыруга финанс чаралары бүлеп бирүне күздә тотарга.
3. «2016-2018 елларга Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы мәдәниятен үстерү» муниципаль программасын раслау турында» Саба муниципаль районы Башкарма комитетының 2015 елның 19 сентябрендәге 1185-п номерлы карарын үз көчен югалткан дип танырга;
4. Әлеге карарның 2017 елның 01 гыйнварыннан үз көченә керүен билгеләргә.
5. Әлеге карарны Саба муниципаль районының рәсми сайтында түбәндәге адрес буенча бастырырга: http://saby.tatarstan.ru.
6. Әлеге карарның үтәлешен тикшереп торуны Саба муниципаль районы Башкарма комитетының мәдәният бүлеге начальнигы Р.Ф. Заһидуллинга йөкләргә.

Саба муниципаль районы
Башкарма комитеты җитәкчесе
вазыйфаларын башкаручы,
муниципаль район башкарма комитеты
җитәкчесенең социаль мәсьәләләр
буенча беренче урынбасары　　　　Т.Г.Шәрәфиев

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Башкарма комитетының 2016 елның 03 ноябрендәге 1354-п номерлы карары белән РАСЛАНГАН

«2017-2022 елларга Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы мәдәниятен үстерү» МУНИЦИПАЛЬ ПРОГРАММАСЫ

ПРОГРАММА ПАСПОРТЫ

Программа атамасы	«2017-2022 елларга Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы мәдәниятен үстерү» программасы (алга таба - Программа)
Программаның заказ бирүчесе	Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының Башкарма комитеты
Программаны төп эшләүчеләр	Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Башкарма комитетының мәдәният бүлеге
Программаның максатлары	Саба муниципаль районында яшәүчеләрнең мәдәният өлкәсендә агымдагы ихтыяҗларын канәгатьләндерү һәм яңаларын булдыру, район халкы һәм кунаклары өчен мәдәният учреждениеләренең җәлеп итүчәнлеген арттыру. Мәдәният учреждениеләре күрсәтә торган муниципаль хезмәтләрнең сыйфатын күтәрү. Гражданнар, җәмгыять һәм дәүләт мәнфәгатьләрендә архив эше белән идарә итү
Программаның бурычлары	Алар тарафыннан социомәдәни функцияләрне гамәлгә ашыру өчен музейларны үстерү Гражданнарга аларның мәгълүматтан һәм белемнәрдән иректе файдалануга конституцион хокукларын гамәлгә ашыруны тәэмин итәрлек китапханә хезмәте күрсәтү системасын үстерү, аларның сакланышын тәэмин итү, китапханә фондларын яңарту. Мәдәни-ял хезмәте күрсәтүне үстерү, ял вакытын оештыру өчен шартлар тудыру, гражданнарның музей хезмәтләреннән киңрәк файдалануын тәэмин итү. Документларны саклау, исәпкә алу, туплау һәм куллану өчен архив эшен үстерү.
Программаның төп юнәлешләре	-мәдәният учреждениеләренең матди-техник базасын ныгыту; -хезмәткәрләрне һөнәри әзерләү, яңадан әзерләү һәм аларның квалификациясен күтәрү; - музей эшчәнлеген комплекслы мәгълүматлаштыру; - музейлар эшчәнлегенең төп рәвешләрен камилләштерү; «Китапханәләр һәм китапханә эше турында» Татарстан Республикасы законын гамәлгә ашыру; «Татарстан Республикасы халыклары телләре турында» Татарстан Республикасы законын гамәлгә ашыру; -Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы халкының мәдәни тормышында китапның ролен һәм әһәмиятен күтәрү; -Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы китапханәләренең агарту һәм мәгълүмат эшчәнлеген үстерү; - муниципаль мәдәният учреждениеләрендә тамашачылар санын арттыру; түләүле чараларда катнашучы халыкның чагыштырма авырлыгын арттыру; клуб формированиеләрендә катнашучы халыкның чагыштырма авырлыгын

	арттыру; - муниципаль мәдәният учреждениеләренә йөрү санын (процентларда) арттыру; - күрсәтелә торган хезмәтләрнең сыйфатыннан халыкның канәгатьлек дәрәҗәсен күтәрү; -Архив фонды документларын һәм башка архив документларын саклауны, исәпкә алуны, туплауны һәм алардан файдалануны тәэмин итү.
Ярдәмче программалар исемлеге	1. «2017-2022 елларга Татарстан Республикасы Саба муниципаль районында музей эшен үстерү» ярдәмче программасы; 2. «2017-2022 елларга Татарстан Республикасы Саба муниципаль районында китапханә эшен үстерү» ярдәмче программасы; 3. «2017-2022 елларга Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының мәдәни-ял эшчәнлеген үстерү» ярдәмче программасы; 4. «2017-2022 елларга Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының мәдәният өлкәсендә чаралар үткәрү» 4 ярдәмче программасы. 5. “2017-2022 елларга архив эшен үстерү” ярдәмче программасы
Программаны гамәлгә ашыру срогы	2017-2022 еллар
Программаны финанслау күләмнәре	Программаны финанслауның гомуми күләме 2017-2022 елларда Саба муниципаль районы бюджеты акчалары исәбеннән 447 937,146 мең сум тәшкил итәчәк, шул исәптән еллар буенча: 2017 ел - 73 076,859 мең сум; 2018 ел - 74 668,763 мең сум; 2019 ел - 75 047,881 мең сум; 2020 ел - 75 047,881 мең сум; 2021 ел - 75 047,881 мең сум; 2022 ел - 75 047,881 мең сум. Программаны финанслау күләмнәре фаразлану характерына ия һәм Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Советының чираттагы финанс елына (чираттагы финанс елына һәм план чорына) Саба муниципаль районы бюджеты турындагы карары нигезендә төгәлләштереләчәк.
Көтелә торган нәтиҗәләр	- җәмгыятьнең әхлакый-эстетик һәм рухи үсеше дәрәҗәсен күтәрү, дәвамчанлыкны саклап калу һәм Саба муниципаль районының мәдәни традицияләрен озак сроклы үстерү шартларын тәэмин итү; - халыкка күрсәтелә торган мәгълүмати-мәгариф, мәдәни-агарту, интеллектуаль-ял итү хезмәтләре спектрын киңәйтү, аларның сыйфатын күтәрү, күрсәтү уңайлылыгын, халык ихтыяҗларына туры килү дәрәҗәсен арттыру; - Саба районының киләчәк буыннары өчен җәмгыятьнең рухи көчләре чыганагы буларак мәдәни мирасны саклап калу; музей фондларын тулыландыру һәм яңа музей экспозицияләре булдыру юлы белән килүчеләрдә кызыксыну арттыру; - музейларның төп фонды предметлары санын арттыру; - музей әйберләрен актив күрсәтүдә җәлеп ителгәннәрнең чагыштырма авырлыгын арттыру; - хисап чорында ачылган үз фондыннан күргәзмәләр санының нисбәтен арттыру; -китапханәләрнең мәгълүмат эшчәнлеген активлаштыру; - укучыларга хезмәт күрсәтү юнәлешләрен һәм рәвешләрен киңәйтү;

	модель китапханәләре төзү юлы белән халыкка мәгълүмати һәм китапханә хезмәте күрсәтүне яхшырту; - фондларның сыйфатлы характеристикаларын яхшырту һәм китапханәләрнең уңайлылык дәрәҗәсен күтәрү; -төрле мәгълүмат чыганакларында китапханәләр фондларын тулы кыйммәтле комплектлауны тәэмин итү; -китапханә хезмәткәрләренең квалификациясен күтәрү һәм яңадан һөнәри әзерлек; - җыелма электрон каталогның күләмен арттыру; -мәдәният учреждениеләрендә түләүле чараларда тамашачылар санын 2017елда 120,1мең кешедән 2022 елда 243,3 мең кешегә кадәр арттыру; клуб формированиеләрендә катнашучы халыкның чагыштырма авырлыгын 2017 елда Саба районы халкының гомуми санының 28,0 процентыннан 2022 елга 33,0 процентка кадәр арттыру; -район мәдәният учреждениеләренең матди-техник базасын ныгыту; -мәдәният учреждениеләрен эксплуатацияләүнең куркынычсызлыгын тәэмин итү; - күрсәтелә торган хезмәтләрнең сыйфатыннан халыкның канәгатьлек дәрәҗәсен күтәрү; -архив документларын даими саклауны тәэмин итә торган архив бүлегендәге биналарның норматив шартларга туры килү дәрәҗәсен 88,9 процентка кадәр арттыру; - билгеләнгән срокта архивлар тарафыннан башкарылган соратулар өлешен бер ел эчендә кергән соратуларның гомуми күләмендә 98,3 процентка кадәр арттыру.

I. Программаны тормышка ашыру өлкәсенә гомуми характеристика, шул исәптән ул хәл итүгә юнәлтелгән проблемалар.

Саба муниципаль районы мәдәнияте өлкәсен үстерү төрле факторларны билгели - сәяси, икътисадый, демографик, социомәдәни, фәнни-техник факторлар. Шул ук вакытта тармак үзенең макро мохите белән тотрыклы кире элемтәләре белән аерылып тора, алар шәхес формалашуга, халыкның мәдәни дәрәҗәсенә турыдан-туры йогынты ясый, бу, ахыр чиктә, мәдәният өлкәсенә карата мөнәсәбәткә йогынты ясый.

Хәзерге вакытта Саба муниципаль районында 3 муниципаль бюджет мәдәният учреждениесе үз эшчәнлеген алып бара. Саба муниципаль районы мәдәният учреждениеләре челтәре түбәндәге объектлардан гыйбарәт:

- Саба муниципаль районының «Саба үзәкләштерелгән авыл клуб системасы» (Район мәдәният йорты) муниципаль бюджет учреждениесе - 24 авыл мәдәният йорты, 31 авыл клубы, 3 күчмә клуб;

- Саба муниципаль районының “Саба үзәкләштерелгән китапханә системасы” муниципаль бюджет учреждениесе (Әбрар Кәримуллин исемендәге район китапханәсе) - А.Кәримуллин исемендәге район китапханәсе, Район балалар китапханәсе, 27 авыл китапханәсе;

- Саба муниципаль районының «Саба үзәкләштерелгән туган якны өйрәнү музее» муниципаль бюджет учреждениесе (Район туган якны өйрәнү музее) - Район туган якны өйрәнү музее, «Урман хуҗалыгы тарихы музее» филиалы.

“Саба ҮТЯМ” МБУ музейларының иң мөһим бурычларыннан берсе - гражданнарның рухи мәдәниятен саклап калу һәм торгызу. Тарихи мирасның һәм һәйкәлләрнең сакланышын тәэмин итү, тупланган белемнәрне яңа буынга тапшыру - "Саба ҮТЯМ" МБУ музейлары эшенең өстенлекле юнәлешләре.

Район территориясендә урнашкан мәдәни мирас объектлары уникаль кыйммәткә ия һәм мәдәни мирасның аерылгысыз өлеше булып тора.

Авыл китапханәсе күп кенә функцияләрне үти - агарту, ял итү, күңел ачу, мемориаль, тарих-туган якны өйрәнү, музейлар, халыкка социаль ярдәм күрсәтә. Үз мөмкинлекләреннән чыгып, авыл китапханәсе төрле категория гражданнарны мәгълүмат белән тәэмин итү функциясен башкара.

21676 (68%) халык китапханәләрдән файдаланган, аларга 454026 данә документлар бирелгән. Китап фонды 347979 данә документ тәшкил итә. Уртача уку - 21; уртача йөрү - 13; китап фондына мөрәҗәгать итү - 1,3.

«Саба ҮКС» МБУ китапханә фондында китап һәм башка басмаларның 347797 нөсхәсе, шул исәптән магнит һәм электрон чыганаклардагы документлар, татар телендә - 150299 нөсхә бар.

Район китапханәсе 2012 елдан “АБИС-РУСЛАН” программасы буенча эшли: ТР электрон библиографик мәгълүматларының җыелма каталогын төзүдә катнаша.

Авыл җирлегендә мәдәният өлкәсендә иң массакүләм, һәркем файдалана алырлык һәм кирәкле учреждениеләр булып мәдәни-ял итү тибындагы учреждениеләр (Мәдәният йортлары, авыл клублары һ.б.) калуын дәвам итә. Эшчәнлекләрен формалаштырып, алар клуб ялының традицион үзенчәлеген һәм төрләрен саклыйлар: күмәк аралашу, эстетик тәрбия, һәвәскәр иҗатны үстерү. Килүчеләрнең сорауларына таянып, мәдәни-ял итү тибындагы учреждениеләр клуб ялының өстенлекле махсуслаштырылган формалары сыйфатында - милли мәдәниятләрне үстерүгә юнәлтелгән балалар, яшүсмерләр, яшьләр, гаилә ялы формаларын үстерәләр. Мәдәни-ял итү тибындагы учреждениеләр базасында үсеп килүче буынны әхлакый һәм патриотик тәрбияләүгә, гаилә һәм иҗтимагый мөнәсәбәтләрне тотрыкландыруга һәм гармонизацияләүгә ярдәм итүче чаралар оештырыла.

Саба муниципаль районының «Саба ҮСКС» МБУ (Район мәдәният йорты) методик кабинетының төп бурычы - авыл клублары учреждениеләренә һәм мәдәният хезмәткәрләренә мәгълүмати-методик, аналитик, консультатив һәм гамәли ярдәм күрсәтү. Бу бурычка шулай ук барлык учреждениеләрне методик рекомендацияләр, пособиеләр, сценарийлар белән тәэмин итү, мәдәни-ял итү эшчәнлегенең барлык юнәлешләре буенча һәрьяклап ярдәм күрсәтү керә.

Модернизацияләнгән клублар халыкны, бигрәк тә яшьләрне, үзенә җәлеп итәргә һәм шәхеснең рухи формалашуына зыян китерә торган начар телетапшырулардан аерырга һәм мәдәни мирасны саклауга ярдәм итәчәк, кешеләр арасындагы мөнәсәбәтләргә җылылык бирәчәк.

Авыл мәдәният йортларына һәм авыл клубларына без катлаулы шартларда яшәргә ярдәм итеп кенә калмыйча, гореф - гадәтләрнең байлыгын да саклап калырга, халыкны җәлеп итеп кенә калмыйча, җирле халык проблемаларын хәл итүгә дә ярдәм итә алырлык яңа инновацион формалар һәм эш технологияләре булдырырга ярдәм итәргә тиешбез.

Үзешчән сәнгать иҗаты жанрлары арасында музыкаль, әдәби иҗат һәм декоратив-гамәли сәнгать аеруча киң таралган. Үткәрелә торган мәдәни-ял итү чаралары, кызыксынулар буенча клублар, иҗат коллективлары саны арта.

Мәдәният учреждениеләренең техник яктан җиһазландырылуы төп проблема булып тора: компьютер һәм оештыру техникасына, тавыш көчәйтү һәм яктылык аппаратурасына ихтыяҗ, музыка кораллары физик яктан һәм мораль яктан таушалган, сәхнә костюмнары тегү белән проблемалар бар. Мәдәният учреждениеләре урнашкан күпчелек биналар капиталь ремонтка мохтаҗ.

Шулай ук мәдәният учреждениеләре хезмәткәрләренең кадрлар составында да проблема бар: белгечләрнең аз өлеше генә югары һәм урта махсус белемгә ия. Шуңа күрә киләсе 6 елга мәдәниятне үстерү планнарына клуб учреждениеләре хезмәткәрләренең квалификациясен күтәрү һәм һөнәри яктан яңадан әзерләү, яшьләр арасында профориентация буенча актив эш алып баруны куябыз. Авырлыклары һәм проблемалары булуга карамастан, районның һөнәри

культурасын үстерү күрсәткече булып конкурсларда катнашу, иҗади коллективларны арттыру кала.

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Башкарма комитетының архив бүлегендә 1929 елдан 2010 елга кадәр 13 меңнән артык эш саклана. Архивларда саклана торган документлар гаять зур социаль әһәмияткә ия, чөнки ул социаль-хокукый характердагы мәгълүматны үз эченә ала. Норматив саклау режимнарын үтәмәү нәтиҗәсендә архив документларын югалту республика гражданнарын аларның хезмәт стажы, бүләкләү, тернәкләндерү һәм башкалар турында кирәкле мәгълүмат алу мөмкинлегеннән мәхрүм итәргә мөмкин. Архивларда документларны цифрлаштыру торган саен күбрәк тарала бара, бу документларны яңадан торгызу һәм мәгълүматны чын кешеләргә мөрәҗәгать итмичә файдалануның яңа мөмкинлекләрен һәм киң перспективаларын бирә. Бу эшне активлаштыру өчен архивларга тиешле техника сатып алырга кирәк.

Программа район мәдәният учреждениеләренең матди-техник базасын яхшыртырга, заманча мәгълүмат технологияләрен һәм үзешчән иҗатны үстерергә ярдәм итәчәк.

Гомумән алганда, Программа Саба муниципаль районы халкының тормыш сыйфатын яхшыртуга уңай үзгәрешләр кертергә мөмкинлек бирәчәк. Мәдәният учреждениеләре программасында катнашу - халыкка кирәкле мәдәни проектларны тормышка ашыру, өстәмә акчалар җәлеп итү өчен реаль мөмкинлек.

II. Программаның төп максатлары һәм бурычлары.

Саба муниципаль районында яшәүчеләрнең мәдәният өлкәсендә агымдагы ихтыяҗларын канәгатьләндерү һәм яңаларын булдыру, район халкы һәм кунаклары өчен мәдәният учреждениеләренең җәлеп итүчәнлеген арттыру. Мәдәният учреждениеләре күрсәтә торган муниципаль хезмәтләрнең сыйфатын күтәрү.

-районның муниципаль мәдәният учреждениеләре хезмәтләреннән гражданнарның күбрәк файдалана алуын тәэмин итү;

-авыл мәдәният учреждениеләре белән консультатив-методик эш алып баруның нәтиҗәлелеген арттыру;

-мәдәният учреждениеләре эшчәнлеген техник тәэмин итү, иҗади чараларны, фестивальләрне, конкурсларны тәэмин итү һәм аларга хезмәт күрсәтү;

-мәдәният учреждениеләрендә һөнәри кадрлар әзерләү системасын камилләштерү;

-район мәдәният учреждениеләрендә сәләтле балаларның иҗади потенциалын үстерү өчен шартлар тудыру;

- кадрларның квалификациясен күтәрү системасын камилләштерү;

-мәдәният учреждениеләрендә матди-техник базаны ныгыту;

-мәдәният өлкәсендә күрсәтелә торган хезмәтләрнең сыйфатын һәм төрлелеген күтәрү өчен шартлар тудыру;

-мәдәният өлкәсен үстерүнең оештыру, икътисадый һәм хокукый механизмнарын камилләштерү;

- үзешчән халык иҗаты өлкәсендә конкурс нигезендә иҗат проектларына бирелә торган ярдәм механизмнарын үстерү;

- җәмгыятьнең рухи кыйммәтләренең done бербөтен системасы буларак, Саба районында яшәүче халыкларның мәдәниятен саклап калу өчен шартлар тудыру;

-сәламәт яшәү рәвешенә, шулай ук традицион мәдәни, әхлакый һәм гаилә кыйммәтләренә йөз тоткан мәгълүмат өлешен арттыру өчен оештыру һәм башка шартлар тудыру;

- мәдәният өлкәсендә чаралар оештыру һәм уздыру;

- гражданнар, җәмгыять һәм дәүләт мәнфәгатьләрендә архив эше белән идарә итү.

Программаның бурычлары:

- расланган эш планнары нигезендә музейлар фондларын туплау өчен оптималь шартлар тудыру;

- музей фондларын саклауның оптималь шартларын тудыру;
-фәнни һәм мәгариф эшчәнлеген, фәнни-тикшеренү эшен камилләштерү, музей фондларын формалаштыру, музей архивын булдыру, экспозиция-күргәзмә эшчәнлеге, экскурсия-лекция эшчәнлеге, мәдәни-агарту эшчәнлеген камилләштерү өчен яңа технологияләр һәм җайланмалар куллану;
-китапханә хезмәте күрсәтүнең сыйфатын арттыру;
- гражданнарның мәгълүматтан ирекле файдалануга конституциячел хокукларын гамәлгә ашыру;
-мәгариф, социаль учреждениеләр белән партнерлыкны үстерү һәм ныгыту;
- китапханә фондларының заманча моделен булдыру;
-эш урыннарын, китапханә процессларын модернизацияләү һәм автоматлаштыру;
- укуны һәм китапны алга җибәрү буенча китапханәләрнең мәдәни-агарту эшчәнлеген киңәйтү;
-һәркем файдалана алырлык китапханәләрне аларның нәтиҗәле эшләве, кулланучыларның имин һәм уңайлы булуы өчен заманча җайланмалар белән тәэмин итү;
- ял вакытын оештыру һәм укуга социаль ярдәм таләп итә торган халык категорияләрен җәлеп итү буенча китапханәләрнең эшен камилләштерү;
-районның балалар һәм яшь буыны арасында китаплар укуны популярлаштыру;
-Татарстан Республикасы китапханәләренең эш тәҗрибәсен өйрәнү;
-районның муниципаль мәдәният учреждениеләре хезмәтләреннән гражданнарның күбрәк файдалана алуын тәэмин итү;
-авыл мәдәният учреждениеләре белән консультатив-методик эш алып баруның нәтиҗәлелеген арттыру;
-мәдәният учреждениеләре эшчәнлеген техник тәэмин итү, иҗади чараларны, фестивальләрне, конкурсларны тәэмин итү һәм аларга хезмәт күрсәтү;
-мәдәният учреждениеләрендә һөнәри кадрлар әзерләү системасын камилләштерү;
-район мәдәният учреждениеләрендә сәләтле балаларның иҗади потенциалын үстерү өчен шартлар тудыру;
- кадрларның квалификациясен күтәрү системасын камилләштерү;
-мәдәният учреждениеләрендә матди-техник базаны ныгыту;
-мәдәният өлкәсендә күрсәтелә торган хезмәтләрнең сыйфатын һәм төрлелеген күтәрү өчен шартлар тудыру;
-мәдәният өлкәсен үстерүнең оештыру, икътисадый һәм хокукый механизмнарын камилләштерү;
- үзешчән халык иҗаты өлкәсендә конкурс нигезендә иҗат проектларына бирелә торган ярдәм механизмнарын үстерү;
- җәмгыятьнең рухи кыйммәтләренең бербөтен системасы буларак, Саба районында яшәүче халыкларның мәдәниятен саклап калу өчен шартлар тудыру;
-сәламәт яшәү рәвешенә, шулай ук традицион мәдәни, әхлакый һәм гаилә кыйммәтләренә йөз тоткан мәгълүмат өлешен арттыру өчен оештыру һәм башка шартлар тудыру;
- спектакльләр, концертлар, башка театр-тамаша һәм күргәзмә чараларын,шул исәптән профессиональ коллективлар, башкаручылар һәм авторлар катнашында үткәрү;
-төрле консультацияләр эшен оештыру, тематик кичәләр, телдән журналлар, иҗади очрашулар циклы, мәгърифәтчелек эшчәнлегенең башка формаларын үткәрү;
-төбәк һәм җирле гореф-гадәтләргә туры китереп, массакүләм театральләштерелгән бәйрәмнәр һәм тамашалар, халык күңел ачулары, йолалар һәм ритуаллар үткәрү;
-халыкның төрле төркемнәренең ялын оештыру, шул исәптән ял һәм бию кичләре, дискотекалар, яшьләр баллары, карнаваллар, балалар иртәнге бәйрәмнәре, уен һәм башка мәдәни-күңел ачу программалары уздыру;
-китапханәләрнең һәм музейларның фәнни һәм мәдәни-агарту эшчәнлеге үсеше;
- район әһәмиятендәге чараларны оештыру һәм уздыру;

-Саба муниципаль районы мәдәният өлкәсен төбәкара, бөтенроссия һәм халыкара чараларда тәкъдим итү;
-Саба муниципаль районы территориясендә мәдәниятне үстерү өчен стимуллар булдыру;
-Саба муниципаль районының Архив фонды документларын һәм башка архив документларын саклауны, исәпкә алуны, туплауны һәм алардан файдалануны тәэмин итү.

III. Программаны ресурслар белән тәэмин итү.

Программаны финанслауның гомуми күләме 2017-2022 елларда Саба муниципаль районы бюджеты акчалары исәбеннән 447 937,146 мең сум тәшкил итәчәк, шул исәптән еллар буенча:
2017 ел - 73 076,859 мең сум;
2018 ел - 74 668,763 мең сум;
2019 ел - 75 047,881 мең сум;
2020 ел - 75 047,881 мең сум;
2021 ел - 75 047,881 мең сум;
2022 ел - 75 047,881 мең сум.

Программаны финанслау күләмнәре фаразлану характерына ия һәм Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Советының чираттагы финанс елына (чираттагы финанс елына һәм план чорына) Саба муниципаль районы бюджеты турындагы карары нигезендә төгәлләштереләчәк.

IV. Программаның чаралары.

Әлеге Программа кысаларында 1 нче кушымта нигезендә түбәндәге чаралар системасы тормышка ашырылачак:

- музей фондларын сыйфатлы комплектлау;

-махсуслаштырылган мебель сатып алу юлы белән музейда уңайлы шартлар тудыру;

- музей хезмәткәрләре кадрларының квалификациясен күтәрү;

- китапханә фондларын сыйфатлы комплектлау;

-махсуслаштырылган китапханә җиһазлары сатып алу юлы белән кулланучылар өчен уңайлы уку шартлары тудыру;

-китапханәләрдә,музейларда, район конкурсларында китаплар укуны популярлаштыру, район халкы арасында фондларны ачу максатыннан, чаралар үткәрү;

-китапханә хезмәткәрләре кадрларының квалификациясен күтәрү;

-халыкка китапханә хезмәте күрсәтүне оештыру өлкәсендә китапханәләр эшчәнлеген тәэмин итү;

-муниципаль мәдәният учреждениеләрен мәдәни хезмәтләр күрсәтүнең сыйфатын арттыру максатларында заманча тавыш, яктылык, видеопроекция, компьютер җиһазлары, сәхнә костюмнары белән тәэмин итү;

- балалар һәм яшьләр өчен район фестивальләрен, конкурсларын, иҗат акцияләрен уздыру;

- район, республика, бөтенроссия фестивальләрендә, конкурсларда катнашу өчен үзешчән халык иҗаты коллективларына ярдәм күрсәтү;

-мәдәният учреждениеләре кадрларының квалификациясен күтәрү программасын гамәлгә ашыру;

- муниципаль мәдәният учреждениеләре арасында ел саен үткәрелә торган иҗади проектлар конкурсларын үткәрү;

-архив биналарында янгынга каршы, сак, температура-дымлылык, яктылык һәм санитария-гигиена режимнарын тәэмин итү;

- автоматлаштырылган архив технологияләрен булдыру һәм архив документлары нигезендә гражданнарны һәм оешмаларны мәгълүмат белән тәэмин итүне гамәлгә ашыру.

V.Программаны гамәлгә ашыруның социаль-икътисадый нәтиҗәлелеген бәяләү.

Программа мәдәният учреждениеләре челтәрен саклап калуга, архив бүлеге эшчәнлегенең стратегик максатына ирешүгә, аларның иҗади потенциалын гамәлгә ашыруга юнәлдерелгән, бу исә Саба муниципаль районының төрле катламнарын һәм халык төркемнәрен мәдәни процесска җәлеп итәргә тиеш.

Түбәндәгеләрне тәэмин итәргә кирәк:

- китапханәләрне, клуб учреждениеләрен, музейларны компьютерлаштыру аша халыкның мәдәни кыйммәтләргә реаль керүе; китапханәләрне яңа әдәбият белән тәэмин итү; район мәдәният учреждениеләрендә интернет-сайтлар ачу;
- төрле дәрәҗәдәге фестивальләрдә һәм конкурсларда катнашу аша коллектив һәм индивидуаль иҗатны алга җибәрү;
- клуб учреждениеләрен, китапханәләрне, район музейларын халыкка заманча мәдәни хезмәт күрсәтү дәрәҗәсенә туры килә торган белгечләр белән тәэмин итү;
- тарихи-мәдәни мирас объектларын саклап калу һәм алардан сак файдалану, тарихи һәм мәдәни ядкарьләрне саклау, мәдәният учреждениеләренең матди базасын яңарту һәм янгынга каршы куркынычсызлык чаралары комплексын үтәү аша тарихи фондларның сакланышын тәэмин итү;
- гражданнар, җәмгыять, дәүләт мәнфәгатьләрендә Архив фонды документларын һәм башка архив документларын саклау, исәпкә алу, туплау һәм алардан файдалану;
- архив бүлекләре биналарының һәм мөлкәтләренең янгын һәм саклык куркынычсызлыгы дәрәҗәсен арттыру.

ПРОГРАММАНЫҢ МАКСАТЛАРЫ, БУРЫЧЛАРЫ, НӘТИҖӘЛӘРЕН БӘЯЛӘҮ ИНДИКАТОРЛАРЫ

Максатның атамасы	Бурычның атамасы	Ахыргы нәтиҗәләрне бәяләү индикаторлары, үлчәү берәмлекләре	2017 ел (фараз)	2018 ел (фараз)	2019 ел (фараз)	2020 ел (фараз)	2021 ел (фараз)	2022 ел (фараз)
Саба муниципаль районында яшәүчеләрнең мәдәният өлкәсендә агымдагы ихтыяҗларын канәгатьләндерү һәм яңаларын булдыру, район халкы һәм кунаклары өчен	Алар тарафыннан социомәдәни функцияләрне гамәлгә ашыру өчен музейларны үстерү	Экскурсия хезмәте күрсәтү	81%	82%	83%	84%	85%	86%
		Музей әйберләрен актив күрсәтүдә катнашкан кешеләрнең чагыштырма авырлыгы	51%	51%	51%	52%	53%	54%
	Гражданнарга аларның мәгълүматтан һәм белемнәрдән иректе файдалануга конституцион	Китапханә фондларына мөрәҗәгатьләр	1,40	1,41	1,42	1,43	1,44	1,45
		Китапханәләрдән файдаланучыларның уртача йөреше	13	13	14	14	15	15

мәдәният учреждение ләренең җәлеп итүчәнлеген арттыру. Мәдәният учреждение ләре күрсәтә торган муниципаль хезмәтләрне ң сыйфатын күтәрү. Гражданнар, җәмгыять һәм дәүләт мәнфәгатьлә рендә архив эше белән идарә итү.	хокукларын гамәлгә ашыруны тәэмин итәрлек китапханә хезмәте күрсәтү системасын үстерү, аларның сакланышын тәэмин итү, китапханә фондларын яңарту.	Китапханә фондларын яңарту	5,0	5,01	5,02	5,03	5,04	5,05
	Мәдәни-ял хезмәте күрсәтүне үстерү, ял итүне оештыру өчен шартлар тудыру, гражданнарның ЦСКС мәдәният учреждениеләр е хезмәтләренә тагын да киңрәк керүен тәэмин итү	Клуб формированиелә ре саны, берәмлек	676	676	676	676	676	676
		Үткәрелә торган мәдәни-ял чаралары саны, берәмлек	13584	13584	13584	13584	13584	13584
	Документларн ы саклау, исәпкә алу, туплау һәм куллану өчен архив эшен үстерү.	Архив документларын даими саклауны тәэмин итә торган норматив шартларга дәүләт архивлары биналарының туры килү дәрәҗәсе, %	87,8	88,8	89,3	89,5	89,9	90,3
		Бер ел эчендә кергән мөрәҗәгатьләрн ең гомуми күләмендә билгеләнгән срокларда архивлар тарафыннан башкарылган	97,7	97,9	98,1	98,3	98,5	98,7

		мөрәҗәгатьләр өлеше, %						

«2017-2022 елларга Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы мәдәниятен үстерү» муниципаль программасына 1 нче кушымта

«2017-2022 елларга Татарстан Республикасы Саба муниципаль районында музей эшен үстерү» ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММАСЫ

ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММА ПАСПОРТЫ

1 Ярдәмче программа исеме	«2017-2022 елларга Татарстан Республикасы Саба муниципаль районында музей эшен үстерү» ярдәмче программасы (алга таба - 1 Ярдәмче программа)
1 Ярдәмче программаның заказчысы	Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының Башкарма комитеты
1 Ярдәмче программаның төп эшләүчеләре	«Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының Саба үзәкләштерелгән туган якны өйрәнү музее (Район туган якны өйрәнү музее)» МБУ
1 нче ярдәмче программаның максатлары һәм бурычлары	1 Ярдәмче программаның төп максаты - музей җыелышын формалаштыру һәм үстерү өчен хезмәт күрсәтүләрнең сыйфатын күтәрү, музей фондларының сакланышын тәэмин итү, аны нәтиҗәле файдалану өчен шартлар тудыру . Шуннан чыгып, 1 Ярдәмче программаның төп бурычлары түбәндәгеләр: - расланган эш планнары нигезендә фондларны комплектлау өчен оптималь шартлар тудыру; - музей фондларын саклауның оптималь шартларын тудыру; -фәнни һәм белем бирү эшчәнлеген камилләштерү, фәнни-тикшеренү эше, музей фондлары формалаштыру, музей архивы булдыру, экспозиция-күргәзмә эшчәнлеге, экскурсия-лекция эшчәнлеге, мәдәни-агарту эшчәнлеген камилләштерү өчен яңа технологияләр һәм җайланмалар куллану. Проект бурычларының һәркайсы комплекслы характер йөртә һәм музей эшен үстерүнең өстенлекле юнәлешләрен гамәлгә ашыруга юнәлдерелгән. Стратегик максатларга ирешү һәм стратегик бурычларны хәл итү программа чараларын гамәлгә ашыру исәбенә тәэмин ителә.
1 Ярдәмче программаның төп юнәлешләре	-музейларның матди-техник базасын үстерү; - музей хезмәткәрләре кадрларын әзерләү, яңадан әзерләү һәм аларның квалификациясен күтәрү; - бердәм музей мәгълүмат-ресурс системасын булдыру; - музей эшчәнлеген комплекслы мәгълүматлаштыру; - музейлар эшчәнлегенең төп формаларын камилләштерү.
1 Ярдәмче программаны гамәлгә ашыру срогы	2017-2022 еллар
1 Ярдәмче программаны финанслау күләмнәре	Финанслауның гомуми күләме 2017-2022 елларда Саба муниципаль районы бюджеты акчалары исәбеннән 16 631,790 мең сум тәшкил итәчәк, шул исәптән еллар буенча: 2017 ел - 2 671,800 мең сум; 2018 ел - 2 737,550 мең сум; 2019 ел - 2 805,610 мең сум; 2020 ел - 2 805,610 мең сум; 2021 ел - 2 805,610 мең сум; 2022 ел - 2 805,610 мең сум.

	1 Ярдәмче программаны финанслау күләмнәре фаразлану характерына ия һәм Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Советының чираттагы финанс елына (чираттагы финанс елына һәм план чорына)Саба муниципаль районы бюджеты турындагы карары нигезендә төгәлләштереләчәк.
Көтелә торган нәтиҗәләр	– җәмгыятьнең әхлакый-эстетик һәм рухи үсеше дәрәҗәсен күтәрү, дәвамчанлыкны саклап калу һәм Саба муниципаль районының мәдәни традицияләрен озак сроклы үстерү шартларын тәэмин итү; – халыкка күрсәтелә торган мәгълүмати-белем бирү, мәдәни-агарту, интеллектуаль-ял итү хезмәтләре спектрын киңәйтү, аларның сыйфатын, күрсәтү уңайлылыгын, халык ихтыяҗларына туры килү дәрәҗәсен арттыру; – җәмгыятьнең рухи көчләре чыганагы буларак Саба районы мәдәни мирасын киләчәк буыннар өчен туплау; – музей фондларын тулыландыру һәм яңа музей экспозицияләре булдыру юлы белән килүчеләрнең кызыксынуларын арттыру; – музейларның төп фонды предметлары санын арттыру; – музей әйберләрен актив күрсәтүдә җәлеп ителгәннәрнең чагыштырма авырлыгын арттыру; – хисап чорында ачылган үз фондыннан күргәзмәләр санының артуы.

I. 1 нче ярдәмче программаны гамәлгә ашыру өлкәсенә гомуми характеристика, шул исәптән ул хәл итүгә юнәлтелгән проблемалар.

1 Ярдәмче программаның төп максаты - «Саба үзәкләштерелгән туган якны өйрәнү музее» МБУнең (район туган якны өйрәнү музее) яңа оештыру һәм норматив-хокукый шартларда тотрыклы эшләвен һәм үсешен тәэмин итүдән гыйбарәт.

Музей музей фондларының һәркем өчен мөмкин булуын тәэмин итү, аларның куркынычсызлыгын тәэмин итү, фондларны саклау һәм комплектлауны оештыру, фәнни-тикшеренү һәм мәдәни-агарту эшләре өчен шартлар тудыру өчен хезмәт күрсәтүнең сыйфатын күтәрүне таләп итә. Бүгенге көндә район туган якны өйрәнү музее бүлмәләре музей әйберләрен экспонатлаштыру һәм саклау нормаларына туры килми, музей район китапханәсе бинасының өч бүлмәсендә урнашкан, анда фондларның сакланышын, янгын һәм саклау куркынычсызлыгын тәэмин итү буенча кайбер җитешсезлекләр бар. Экспонатларны экспонацияләү һәм саклау өчен мәйдан җитмәү - төп җитешсезлек. Музей җиһазлары мораль яктан искергән, шуңа күрә музейның матди-техник базасын, шулай ук музей фондларын саклау, исәпкә алу һәм куллану шартларын яңартырга кирәк.

Музей фондлары даими тулылана. Бүгенге көндә төп һәм фәнни-ярдәмче фонд предметлары саны 4 мең берәмлеккә якын тәшкил итә. Музей хезмәткәрләре саны 6 кеше.

Туган якны өйрәнү музее үз эшен эшчәнлекнең формаларын, ысулларын һәм юнәлешләрен камилләштерү һәм яңарту юлларын эзләү нигезендә төзи. Музей эшчәнлегенең төп төре - тематик, күзәтүле экскурсияләр һәм районның истәлекле урыннары буенча экскурсияләр уздыру. Музейның мәгълүмат базасы нигезендә лекцияләр, дәресләр, массакүләм чаралар, Саба районы һәм тулаем Татарстан Республикасы тарихы, мәдәнияте, табигате буенча консультацияләр үткәрелә.

Барлык бу формалар техник прогресс таләпләре нигезендә музейны заманча материаль тәэмин итүне таләп итә. Музей хезмәтләренең сыйфатын яхшырту өчен музейда заманча таләпләргә җавап бирә торган витриналарны сатып алырга кирәк. Музейда янгын-саклау сигнализациясе юк, витриналар экспонирование һәм саклау нормаларына туры килми.

Гражданнарның рухи мәдәниятен саклап калу һәм торгызу музейның иң мөһим бурычларыннан берсе булып тора. Тарихи мирасның һәм һәйкәлләрнең сакланышын тәэмин итү, тупланган белемнәрне яңа буынга тапшыру - туган якны өйрәнү музее эшендә өстенлекле юнәлеш.

Туган якны өйрәнү музее музей кыйммәтләрен саклау өчен җайлаштырылмаган бинада урнашкан. Музей биләгән бина зуррак мәйдан таләп итә, шулай ук монда рәшәткә, саклау сигнализациясе һәм электр үткәргечләр урнаштырырга кирәк. Бинада суүткәргеч юк. Китапханә бинасында музей 1993 елдан бирле урнашкан, гомуми мәйданы 78,15 кв.м.

2015 ел нәтиҗәләре буенча 180 экскурсия, 32 лекция үткәрелде, музейда 5 мең кеше булды. Музей фондлары даими тулылана. 2015 ел ахырына фәнни-ярдәмче фонд предметлары саны 589 берәмлек тәшкил иткән, төп фонд - 3251 берәмлек. Әйберләрнең 90% ы махсус биналар (фондсаклагычлар) булмау сәбәпле экспозициядә саклана.

Балалар белән очрашу өчен, Бөек Ватан сугышы тарихы белән бәйле барлык даталар буенча ветераннар чакырыла. Саба районы мәгариф учреждениеләре өчен бик зур патриотик эш алып барыла.

Хәзерге вакытта музей мәдәни индустриягә әверелә. Мәдәният киңрәк кабул ителә башлады: бер яктан, мәдәни, икенче яктан - икътисадый яктан, чөнки хезмәт күрсәтү базарына интеллектуаль продукт булдыра һәм чыгара.

II. 1 нче ярдәмче программаның төп максатлары һәм бурычлары

1 Ярдәмче программаның төп максаты - музей җыелышын формалаштыру һәм үстерү өчен хезмәт күрсәтүләрнең сыйфатын күтәрү, музей фондларының сакланышын тәэмин итү, аны нәтиҗәле файдалану өчен шартлар тудыру .

Шуннан чыгып, 1 Ярдәмче программаның төп бурычлары түбәндәгеләр:

- расланган эш планнары нигезендә фондларны комплектлау өчен оптималь шартлар тудыру;
- музей фондларын саклауның оптималь шартларын булдыру;
- -фәнни һәм музей эшчәнлеген камилләштерү, фәнни-тикшеренү эше, музей фондлары формалаштыру, музей архивы булдыру, экспозиция-күргәзмә эшчәнлеге, экскурсия-лекция эшчәнлеге, мәдәни-агарту эшчәнлеген камилләштерү өчен яңа технологияләр һәм җайланмалар куллану.

Проект бурычларының һәркайсы комплекслы характер йөртә һәм музей эшен үстерүнең өстенлекле юнәлешләрен гамәлгә ашыруга юнәлдерелгән.

Стратегик максатларга ирешү һәм стратегик бурычларны хәл итү 1 ярдәмче программадагы (1 ярдәмче программа) чараларны гамәлгә ашыру исәбеннән тәэмин ителә.

III. 1 нче ярдәмче программаны ресурслар белән тәэмин итү

Финанслауның гомуми күләме 2017-2022 елларда Саба муниципаль районы бюджеты акчалары исәбеннән 16 631,790 мең сум тәшкил итәчәк, шул исәптән еллар буенча:

2017 ел - 2 671,800 мең сум;
2018 ел - 2 737,550 мең сум;
2019 ел - 2 805,610 мең сум;
2020 ел - 2 805,610 мең сум;
2021 ел - 2 805,610 мең сум;
2022 ел - 2 805,610 мең сум.

1 Ярдәмче программаны финанслау күләмнәре фаразлану характерына ия һәм Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Советының чираттагы финанс елына (чираттагы финанс елына һәм план чорына)Саба муниципаль районы бюджеты турындагы карары нигезендә төгәлләштереләчәк.

IV. 1 нче ярдәмче программа чаралары исемлеге.

Әлеге 1 Ярдәмче программа кысаларында түбәндәге чаралар системасы гамәлгә ашырылачак (1 нче кушымта):

- музей фондларын сыйфатлы комплектлау;
- махсуслаштырылган мебель сатып алу юлы белән музейда уңайлы шартлар тудыру;

- халыкка музей хезмәте күрсәтүне оештыру өлкәсендә музейлар эшчәнлеген тәэмин итү;
- музей хезмәткәрләре кадрларының квалификациясен күтәрү.

V. 1-нче ярдәмче программаны гамәлгә ашыруның социаль-икътисадый нәтиҗәлелеген бәяләү.

1 Ярдәмче программаны гамәлгә ашыру социаль-икътисадый өлкәдә түбәндәге нәтиҗәләргә ирешүне күздә тота:

- Саба муниципаль районының мәдәни мирасын саклап калу һәм үстерү;

-музейның күркәм имиджын булдыру һәм халыкка музей күрсәтә торган мәдәни хезмәтләр спектрын киңәйтү;

- халыкның һәм авылларның мәдәни кыйммәтләргә һәм мәдәни байлыкларга җәлеп итү мөмкинлекләрен арттыру һәм киңәйтү;

- килүчеләрне (туристлык төркемнәрен) җәлеп итү, бу музейның финанс-икътисадый тотрыклылыгын арттырачак;

- район халкында әхлак һәм рухи кыйммәтләр музее булдыру өчен тулы кыйммәтле шартлар тудыру;

- музейда югары сыйфатлы һәм оештыру дәрәҗәсендә мәдәни-агарту чараларын үткәрү.

1 Ярдәмче программаны гамәлгә ашыру Саба муниципаль районы музей өлкәсендә булган барлык ресурслар белән нәтиҗәле идарә итүгә (мәдәни-тарихи, кадрлар, матди-техник) ярдәм итәчәк, бу музейлар күрсәтә торган хезмәтләрнең сыйфатын яхшыртырга ярдәм итәчәк. Боларның барысы да район мәдәни мирасын популярлаштыру юлы белән Саба районының җәлеп итүчән образын формалаштырачак.

«2017-2022 елларга Татарстан
Республикасы Саба муниципаль районында
музей эшен үстерү» ярдәмче
программасына 1 нче кушымта

«2017-2022 елларга Татарстан Республикасы Саба муниципаль районында музей эшен үстерү» ярдәмче программасы

№ п/п	Исеме	Җаваплы башкаручылар	Еллар буенча финанслау күләме, мең сум					
			2017	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**
«Музейларны комплекслы үстерү» төп чарасы								
1.	Музей фондларын сыйфатлы комплектлау	«Саба ҮТӨМ» МБУ	2 671,800	2 737,550	2 805,610	2 805,610	2805,610	2805,610
2.	Махсус җиһаз сатып алу юлы белән музейга килүчеләр өчен уңайлы шартлар тудыру һәм башкалар.	«Саба ҮТӨМ» МБУ						
3.	Халыкка музей хезмәте күрсәтүне оештыру өлкәсендә музейлар эшчәнлеген тәэмин итү	«Саба ҮТӨМ» МБУ						
4.	Музей хезмәткәрләре кадрларының квалификациясен күтәрү	«Саба ҮТӨМ» МБУ						
	БАРЛЫГЫ		2 671,800	2 737,550	2 805,610	2 805,610	2805,610	2805,610
	БАРЛЫГЫ		**16 631,790**					

2017-2022 елларга Татарстан Республикасы
Саба муниципаль районы мәдәниятен
үстерү» муниципаль программасына 2 нче
кушымта

«2017-2022 елларга Татарстан Республикасы Саба муниципаль районында китапханә эшен үстерү» ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММАСЫ

ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММА ПАСПОРТЫ

2 Ярдәмче программа исеме	2017-2022 елларга Татарстан Республикасы Саба муниципаль районында китапханә эшен үстерүнең ярдәмче программасы (алга таба - 2 Ярдәмче программа)
2 Ярдәмче программаның заказчысы	Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының Башкарма комитеты
2 Ярдәмче программаның төп эшләүчеләре	Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының «Саба үзәкләштерелгән китапханә системасы (Әбрар Кәримуллин исемендәге район китапханәсе)
2 нче ярдәмче программаның максатлары һәм бурычлары	2 Ярдәмче программаның төп максаты - гражданнарның мәгълүматтан ирекле файдалана алуга конституцион хокукларын тормышка ашыру,китапханә хезмәте күрсәтүнең сыйфатын күтәрү. 2 Ярдәмче программа түбәндәге бурычларга ирешүгә юнәлдерелгән: – Китапханә фондларының заманча моделен булдыру; – Мәгариф, социаль учреждениеләр белән партнерлыкны үстерү һәм ныгыту; – Эш урыннарын, китапханә процессларын модернизацияләү һәм автоматлаштыру; – Һәркем файдалана алырлык китапханәләрне аларның нәтиҗәле эшләве, кулланучыларның куркынычсыз һәм уңайлы булуы өчен заманча җайланмалар белән тәэмин итү; – - укуны һәм китапны алга җибәрү буенча китапханәләрнең мәдәни-агарту эшчәнлеген киңәйтү; – - ял вакытын оештыру һәм укуга социаль ярдәм таләп итә торган халык категорияләрен җәлеп итү буенча китапханәләрнең эшен камилләштерү; – Районның балалар һәм яшь буыны арасында китаплар укуны популярлаштыру; – Татарстан Республикасы китапханәләренең эш тәҗрибәсен өйрәнү.
2 Ярдәмче программаның төп юнәлешләре	«Китапханәләр һәм китапханә эше турында» Татарстан Республикасы законын гамәлгә ашыру; «Татарстан Республикасы халыклары телләре турында» Татарстан Республикасы законын гамәлгә ашыру; -Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы халкының мәдәни тормышында китапның ролен һәм әһәмиятен күтәрү; -Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы китапханәләренең агарту һәм мәгълүмат эшчәнлеген үстерү;
2 Ярдәмче программаны гамәлгә ашыру срогы	2017-2022 еллар
2 Ярдәмче программаны финанслау	Финанслауның гомуми күләме 2017-2022 елларда Саба муниципаль районы бюджеты акчалары исәбеннән 83 086,822 мең сум тәшкил итәчәк, шул исәптән еллар буенча:

күләмнәре	2017 ел - 13 703,880 мең сум; 2018 ел - 13 802,130 мең сум; 2019 ел - 13 895,203 мең сум. 2020 ел - 13 895,203 мең сум. 2021 ел - 13 895,203 мең сум. 2022 ел - 13 895,203 мең сум. 2 Ярдәмче программаны финанслау күләмнәре фаразлану характерына ия һәм Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Советының чираттагы финанс елына (чираттагы финанс елына һәм план чорына)Саба муниципаль районы бюджеты турындагы карары нигезендә төгәлләштереләчәк.
Көтелә торган нәтиҗәләр	-китапханәләрнең мәгълүмат эшчәнлеген активлаштыру; - укучыларга хезмәт күрсәтү юнәлешләрен һәм рәвешләрен киңәйтү; модель китапханәләре төзү юлы белән халыкка мәгълүмати һәм китапханә хезмәте күрсәтүне яхшырту; - фондларның сыйфатлы характеристикаларын яхшырту һәм китапханәләрнең уңайлылык дәрәҗәсен күтәрү; -төрле мәгълүмат чыганакларында китапханәләр фондларын тулы кыйммәтле комплектлауны тәэмин итү; -китапханә хезмәткәрләренең квалификациясен күтәрү һәм яңадан һөнәри әзерлек; - җыелма электрон каталогның күләмен арттыру;

I. 2 нче ярдәмче программаны гамәлгә ашыру өлкәсенә гомуми характеристика, шул исәптән ул хәл итүгә юнәлтелгән проблемалар.

Саба муниципаль районы халкына китапханә хезмәте күрсәтүне Саба муниципаль районының «Саба үзәкләштерелгән китапханә системасы» МБУ 29 китапханәсе (Әбрар Кәримуллин исемендәге район китапханәсе) башкара. Шуларның 27се - авыл китапханәсе, 1се -Ә. Кәримуллин исемендәге район үзәк китапханәсе, 1 - район балалар китапханәсе.

Саба муниципаль районы укучылары-балаларына район балалар китапханәсе, Шәмәрдән авыл балалар китапханәсе һәм 26 авыл китапханәсе хезмәт күрсәтә.

Кулланучыларны китапханә фондларына җәлеп итү, уку турында кайгырту максатыннан «Саба үзәкләштерелгән китапханәләр системасы» МБУ китапханә эшчәнлегенең төрле формаларын һәм ысулларын кулланалар, мәгълүмати кулланылышка җәлеп итүнең яңа юлларын эзлиләр. Халыкка мәгарифкә һәм үзлегеңнән белем алуга, ял иттерүгә, шәхесне социальләштерүгә һәм иҗади сәләтләрне үстерүгә ярдәм итү өчен мәгълүмат бирәләр, кулланучыларның рухиятен, патриотизмын һәм гражданлыгын тәрбияләүгә ярдәм итә торган чаралар үткәрәләр. Уку мәнфәгатьләрен һәм сорауларны тулырак канәгатьләндерү өчен, китапханәчеләр система эчендә китап алмашу мөмкинлекләрен киң кулланалар. Барлык китапханәләрдә дә начар күрүчеләр һәм сукырлар өчен почмаклар оештырылган.

Авыл китапханәсенә халыкның төрле төркемнәре мөрәҗәгать итә: укучылар, студентлар, белгечләр, эшмәкәрләр, пенсионерлар, эшсезләр,мөмкинлекләре чикләнгән кешеләр, социаль яктан якланмаганнар һ.б. Авыл китапханәсе күп кенә функцияләрне үти - агарту, ял итү, күңел ачу, мемориаль, тарих-туган якны өйрәнү, музейлар, халыкка социаль ярдәм күрсәтә. Үз мөмкинлекләреннән чыгып, авыл китапханәсе төрле категория гражданнарны мәгълүмат белән тәэмин итү функциясен башкара.

21676 (68%) халык китапханәләрдән файдаланган, аларга 454026 данә документлар бирелгән. Китап фонды 347797 данә документ тәшкил итә. Уртача уку - 21; уртача йөрү - 13; китап фондына мөрәҗәгать итү - 1,3.

Кызганычка каршы, Саба районы үзәк китапханә эшчәнлегенең уңай нәтиҗәләренә карамастан, хәзерге вакытта хәл ителергә тиешле кайбер проблемалар бар. Китапханәләр өчен китапханә фондларының сыйфатлы составы мәсьәләсе дә мөһим булып кала, китапханә фондларының шактый өлешен тармак, укыту-методик, вакытлы басмалар тәшкил итә,

эчтәлекләре искерү сәбәпле аларда актуальлек һәм ихтыяҗ бетә, иске һәм искергән әдәбият күләме арта. Мондый вәзгыять йөрешлелеккә дә, китап бирүгә дә, гомумән уку процессларына да йогынты ясый. Хәзерге вакытта төп бурычлар: фондларның сыйфатлы составын яхшырту.

«Саба ҮКС» МБУ китапханә фондында китап һәм башка басмаларның 347797 нөсхәсе, шул исәптән магнит һәм электрон чыганаклардагы документлар, татар телендә - 150299 нөсхә бар.

Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2007 елның 13 июлендәге 923-р номерлы күрсәтмәсе белән расланган китапханә фондларын комплектлау буенча ЮНЕСКО тәкъдимнәре һәм социаль нормативлар һәм нормалар нигезендә, китапханә фондын ел саен яңарту 1000 кешегә 220-250 китап тәшкил итәргә тиеш.

Китапханәгә кулланучыларны җәлеп итүдә аларга уңайлы шартлар тудыру зур роль уйный: уңайлы эш режимы, яхшы мөнәсәбәт атмосферасы, бүлмә үсемлекләре булу, китапларның стеллажларда уңайлы урнашуы, периодика, китаплар укыганда кулланучыга ял итү урыны.

А.Кәримуллин исемендәге район китапханәсе, Район балалар китапханәсе, Иләбәр авыл китапханәсе 2010-2011 елларда укучылар өчен уңайлырак шартлар тудыру максатыннан яңа җиһазлар: күргәзмә стеллажлары, компьютер өстәлләре, кулланучыларга хезмәт күрсәтү өстәлләре, уңайлы балалар диваннары белән җиһазландырылган.

2012 елда ике Поля Арташ авыл китапханәсе, 2013 елда - Оет авыл китапханәсе тулысынча җиһазландырылган,

2015 елда Тимершык авыл китапханәсе яңа бинага күчте һәм тулысынча яңа махсуслаштырылган китапханә җиһазлары белән җиһазландырылды.

2016 елда Иске Икшермә авыл китапханәсендә капиталь ремонт үткәрелде. Яңа төзекләндерелгән бинага Туктар, Казанчы-Бигәнәй авыл китапханәләре күченделәр. Бу китапханәләр заманча китапханә җиһазлары белән җиһазландырылган.

2016 елда Татарстан Республикасы Мәдәният министрлыгы хисабына яңа китапханә балалар мебеле белән - Шекше, Сатыш, Юлбат, Иске Икшермә, Олы Шыңар авыл китапханәләре җиһазландырылган.

2016 елда Олы Нырты авыл китапханәсендә мебель тулысынча яңартылган, укучылар өчен балалар почмагы оештырылган, яңа әдәби китап фонды «Татарстан Республикасының иң яхшы мәдәният учреждениесе» хисабына 100 мең сумга тулыландырылган.

Мәктәпкәчә яшьтәге балалар белән эшләү нәниләр өчен махсус җиһазландырылган китапханәләрдә булуны таләп итә, кызганычка каршы, системаның башка китапханәләрендә китапханә җиһазлары озак еллар яңартылмаган.

Китапханә оештырылган документлар фонды булган һәм аларны физик һәм юридик затларга вакытлыча файдалануга тапшырган мәгълүмати, агарту, мәдәни учреждение

Хәзерге вакытта глобаль мәгълүмат киңлеге үзгәрешләре йогынтысында китапханәләр үз эшенең технологияләрен генә түгел, ә инде килеп туган алымнарны, төшенчәләрне, терминнарны үзгәртергә,үз мәгълүмат киңлеген яңача модельләштерергә һәм оештырырга мәҗбүр. Үз эшчәнлегендә, ресурсларда, партнерлар һәм приоритетларны сайлауда катгый регламентланган арадашчы учреждениесеннән, китапханәләр халыкка мәгълүмати, сервис, мәдәни хезмәт күрсәтү һәм җитештерү предприятиесенә, шулай ук социомәдәни коммуникацияләр мәйданчыгына әверелә. А.Кәримуллин исемендәге район китапханәсе 2012 елдан “АБИС-РУСЛАН” программасы буенча эшли: ТР мәгълүматларының электрон библиографик базасын төзүдә катнаша. Китапханәләрне инновацион үстерү бурычларын хәл итү, беренче чиратта, китапханәчеләрнең кадрлар белән тәэмин ителешенә һәм һөнәри белемнәренә бәйле.

01.01.2016 га ҮКС китапханәләрендә - 49 хезмәткәр эшли, шуларның 43 е - китапханә хезмәткәрләре. Китапханә хезмәткәрләренең 53%ы (23) югары белемле, шулардан югары китапханә белемен - 37%ы (16) тәшкил итә. Урта махсус белемгә 37% ы (16) китапханә хезмәткәрләре ия, , шуларның 27% ы (12)китапханәче.

Саба муниципаль районында китапханә эшен үстерү максатыннан булган проблемаларны хәл итү максатчан программаны гамәлгә ашыру юлы белән барырга тиеш, бу

бюджет ресурсларын нәтиҗәле файдалану һәм халыкка китапханә хезмәте күрсәтүнең сыйфатын яхшырту мөмкинлеге бирәчәк.

Чөнки китапханә хезмәте күрсәтүнең торышы турындагы мәсьәлә – ул ахыр чиктә, җәмгыятьнең төрле катламнарының сәяси, икътисади, хокукый, фәнни һәм мәдәни фикерләве, аның хакимият һәм сәяси элитасы, бүгенге һәм киләчәк, студентлар һәм укучылар, шулай ук аларның укытучыларының нинди мәгълүмати нигездә формалашуы, татарстанлыларның якын киләчәктә әхлакый алмашуы һәм дөньяга карашы нинди нигездә формалашуы турындагы мәсьәлә.

II. 2 нче ярдәмче программаның төп максатлары һәм бурычлары,

2 Ярдәмче программаның төп максаты - гражданнарның мәгълүматтан иректе файдалана алуга конституцион хокукларын тормышка ашыру,китапханә хезмәте күрсәтүнең сыйфатын күтәрү.

2 Ярдәмче программа түбәндәге бурычларга ирешүгә юнәлдерелгән:

– Китапханә фондларының заманча моделен булдыру;
– Мәгариф, социаль учреждениеләр белән партнерлыкны үстерү һәм ныгыту;
– Эш урыннарын, китапханә процессларын модернизацияләү һәм автоматлаштыру;
– Һәркем файдалана алырлык китапханәләрне аларның нәтиҗәле эшләве, кулланучыларның куркынычсыз һәм уңайлы булуы өчен заманча җайланмалар белән тәэмин итү;
– - укуны һәм китапны алга җибәрү буенча китапханәләрнең мәдәни-агарту эшчәнлеген киңәйтү;
– - ял вакытын оештыру һәм укуга социаль ярдәм таләп итә торган халык категорияләрен җәлеп итү буенча китапханәләрнең эшен камилләштерү;
– Районның балалар һәм яшь буыны арасында китаплар укуны популярлаштыру;
– Татарстан Республикасы китапханәләренең эш тәҗрибәсен өйрәнү.

2 Ярдәмче программаны гамәлгә ашыру нәтиҗәлелеге индикаторлары

Еллар	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Бер кешегә китап белән тәэмин ителеш	12	12	12	12	12	12
Фондларга мөрәҗәгать итү	1,40	1,41	1,42	1,43	1,44	1,45
Фондларның яңартылуы	5,0	5,01	5,02	5,03	5,04	5,05

III. 2 нче ярдәмче программаны ресурслар белән тәэмин итү

Финанслауның гомуми күләме 2017-2022 елларда Саба муниципаль районы бюджеты акчалары исәбеннән 83 086,822 мең сум тәшкил итәчәк, шул исәптән еллар буенча:

2017 ел - 13 703,880 мең сум;
2018 ел - 13 802,130 мең сум;
2019 ел - 13 895,203 мең сум.
2020 ел - 13 895,203 мең сум.
2021 ел - 13 895,203 мең сум.
2022 ел - 13 895,203 мең сум.

2 Ярдәмче программаны финанслау күләмнәре фаразлану характерына ия һәм Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Советының чираттагы финанс елына (чираттагы финанс елына һәм план чорына)Саба муниципаль районы бюджеты турындагы карары нигезендә төгәлләштереләчәк.

IV. 2 нче Ярдәмче программа чаралары

Әлеге 2 Ярдәмче программа кысаларында 1 номерлы кушымта нигезендә түбәндәге чаралар системасы гамәлгә ашырылачак:

- китапханә фондларын сыйфатлы комплектлау;
- район китапханәләре өчен ел саен үзәкләштерелгән басмаларга язылу;
- махсус китапханә җиһазлары сатып алу юлы белән кулланучылар өчен уңайлы уку шартлары тудыру;
- китапханә хезмәткәрләре кадрларының квалификациясен күтәрү;
- халыкка китапханә хезмәте күрсәтүне оештыру өлкәсендә китапханәләр эшчәнлеген тәэмин итү.

V.2 нче ярдәмче программаны гамәлгә ашыруның социаль-икътисадый бәясе

"2017-2022 елларга китапханә эшен үстерү" ярдәмче программасына нигезләнгән "Саба үзәкләштерелгән китапханәләр системасы"муниципаль бюджет учреждениесенең китапханә эшен үстерү стратегиясе ?мәгълүмати алмашу системаларының мөмкинлекләрен киңәйтү хисабына? белем дәрәҗәсен, фәнни-техник һәм мәдәни үсеш дәрәҗәсен күтәрүгә, кешеләрнең тормышын яхшырту, максималь мәдәни һәм иҗади үз-үзләрен тормышка ашыру максатларында мәгълүмат алуның сыйфатын күтәрүгә юнәлдерелгән.

2 Ярдәмче программа чараларын гамәлгә ашыру, китапханәләрнең күпфункцияле эшчәнлеген хупларга һәм үстерергә, аларның интеллектуаль һәм мәдәни-ял итү өлкәсендә позицияләрен ныгытып, китапханә системасын халык ихтыяҗларына якынайтып, китапханә хезмәтләре күрсәтүнең заманча рәвешләрен гамәлгә кертүгә ярдәм итәргә, кулланучыларның мәгърифәтчелек һәм мәдәни дәрәҗәсен күтәрергә, китапханәчеләрнең хезмәт күрсәтү сыйфатын яхшырту, китапханәләрнең абруен күтәрү өчен уңайлы шартлар тудырырга, заманча мәгълүмат технологияләрен куллану нигезендә китапханәләрне үстерүгә ярдәм итәргә мөмкинлек бирәчәк.

2 Ярдәмче программаны гамәлгә ашыруның төп нәтиҗәләре булып китапханәләрнең мәгълүмати эшчәнлеген активлаштыру, укучыларга хезмәт күрсәтү юнәлешләрен һәм формаларын киңәйтү, модельле китапханәләр булдыру юлы белән халыкка мәгълүмати һәм китапханә хезмәте күрсәтүне яхшырту, фондларның сыйфатлы характеристикаларын яхшырту һәм китапханәләрнең файдалана алу дәрәҗәсен күтәрү, китапханәләрнең фондларын төрле мәгълүмат чыганакларында тулы кыйммәтле комплектлауны тәэмин итү (ел саен 4,5 %ка яңартуны тәэмин итү), китапханә хезмәткәрләренең квалификациясен күтәрү һәм һөнәри белемнәрен яңадан әзерләү, китапханәче һөнәренең абруен күтәрү тора.

2 Ярдәмче программа белән билгеләнгән нәтиҗәләргә ирешү китапханә хезмәтләрен үстерүгә һәм камилләштерүгә, халыкның барлык катлаулары өчен мәгълүматтан файдалану мөмкинлегенә йогынты ясаячак, шулай ук кулланучыларга хезмәт күрсәтү сыйфатын арттырачак.

«2017-2022 еллар Татарстан
Республикасы Саба муниципаль
районында китапханә эшен үстерү»
ярдәмче программасына 1 нче
кушымта

«2017-2022 елларга Татарстан Республикасы Саба муниципаль районында китапханә эшен үстерү» ярдәмче программасының төп чаралары

№ _ п/п	Исеме	Җаваплы башкаручылар	Еллар буенча финанслау күләме, мең сум.					
			2017	2018	2019	2020	2021	2022
«Китапханә хезмәте күрсәтү системасын үстерү» төп чарасы								
1.	Китапханә фондларын сыйфатлы комплектлау	"Саба үзәкләштерелгән китапханәләр системасы" МБУ	13 703,880	13 802,130	13 895,203	13 895,203	13 895,203	13 895,203
2.	Район китапханәләре өчен ел саен үткәрелә торган үзәкләштерелгән басмаларга язылу	"Саба үзәкләштерелгән китапханәләр системасы" МБУ						
3.	Махсус китапханә җиһазларын сатып алу юлы белән кулланучылар өчен уңайлы уку шартлары тудыру һәм башкалар.	"Саба үзәкләштерелгән китапханәләр системасы" МБУ						
4.	Китапханә хезмәткәрләре кадрларының квалификациясен күтәрү	"Саба үзәкләштерелгән китапханәләр системасы" МБУ						
5.	Халыкка китапханә хезмәте күрсәтүне оештыру өлкәсендә китапханәләр эшчәнлеген тәэмин итү	"Саба үзәкләштерелгән китапханәләр системасы" МБУ						
	Барлыгы:		13 703,880	13 802,130	13 895,203	13 895,203	13 895,203	13 895,203
	БАРЛЫГЫ		**83 086,822**					

«2017-2022 елларга Татарстан
Республикасы Саба муниципаль районы
мәдәниятен үстерү» муниципаль
программасына 3 нче кушымта

«2017-2022 елларга Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының мәдәни - ял итү эшчәнлеген үстерү» ярдәмче программасы

ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММА ПАСПОРТЫ

3 Ярдәмче программа исеме	«2017-2022 елларга Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының мәдәни-ял эшчәнлеген үстерү» ярдәмче программасы (алга таба -3 ярдәмче программа)
3 Ярдәмче программаның заказчысы	Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының Башкарма комитеты
3 Ярдәмче программаның төп эшләүчеләре	Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының “Саба үзәкләштерелгән авыл клуб системасы” МБУ (Район мәдәният йорты)
3 Ярдәмче программаның максатлары	- ял вакытын оештыру өчен шартлар тудыру һәм район халкын мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәэмин итү; -районның мәдәният учреждениеләре хезмәтләреннән гражданнарның күбрәк файдалана алуын тәэмин итү; - өзлексез һөнәри белем бирү системасында муниципаль мәдәният учреждениеләре эшчәнлеген камилләштерү; -гражданнарның мәдәни тормышта катнашуга иҗади иреген һәм хокукларын тәэмин итү һәм район халкын иҗади яктан тәрбияләү өчен шартлар тудыруда ярдәм итү; -Саба районында яшәүче барлык халыкларның тулы хокуклы социаль һәм милли-мәдәни үсеше өчен шартлар тәэмин итү; -мәдәният учреждениеләре тарафыннан күрсәтелә торган муниципаль хезмәтләрнең сыйфатын күтәрү.
3 Ярдәмче программаның бурычлары	-районның муниципаль мәдәният учреждениеләре хезмәтләреннән гражданнарның күбрәк файдалана алуын тәэмин итү; -авыл мәдәният учреждениеләре белән консультатив-методик эш алып баруның нәтиҗәлелеген арттыру; -мәдәният учреждениеләре эшчәнлеген техник тәэмин итү, иҗади чараларны, фестивальләрне, конкурсларны тәэмин итү һәм аларга хезмәт күрсәтү; -мәдәният учреждениеләрендә һөнәри кадрлар әзерләү системасын камилләштерү; -район мәдәният учреждениеләрендә сәләтле балаларның иҗади потенциалын үстерү өчен шартлар тудыру; - кадрларның квалификациясен күтәрү системасын камилләштерү; -мәдәният учреждениеләрендә матди-техник базаны ныгыту; -мәдәният өлкәсендә күрсәтелә торган хезмәтләрнең сыйфатын һәм төрлелеген күтәрү өчен шартлар тудыру; - мәдәният өлкәсен үстерүнең оештыру, икътисадый һәм хокукый механизмнарын камилләштерү; - үзешчән халык иҗаты өлкәсендә конкурс нигезендә иҗат проектларына бирелә торган ярдәм механизмнарын үстерү;

	- җәмгыятьнең рухи кыйммәтләренең бербөтен системасы буларак, Саба районында яшәүче халыкларның мәдәниятен саклап калу өчен шартлар тудыру; -сәламәт яшәү рәвешенә, шулай ук традицион мәдәни, әхлакый һәм гаилә кыйммәтләренә йөз тоткан мәгълүмат өлешен арттыру өчен оештыру һәм башка шартлар тудыру.
3 нче ярдәмче программаны гамәлгә ашыру механизмы	3 Ярдәмче программаны гамәлгә ашыру беркетелгән чаралар планы нигезендә гамәлгә ашырыла
Мөһим максатчан индикаторлар һәм күрсәткечләр	- муниципаль мәдәният учреждениеләрендә тамашачылар санын арттыру; клуб формированиеләрендә катнашучы халыкның чагыштырма авырлыгын арттыру; - муниципаль мәдәният учреждениеләренә йөрү санын (процентларда) арттыру;
3 Ярдәмче программаны гамәлгә ашыру срогы	2017-2022 еллар
3 Ярдәмче программаны финанслау күләмнәре	2017-2022 елларда Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы бюджеты акчалары исәбеннән 3 ярдәмче программаны финанслауның гомуми күләме 316 555,408 мең сум тәшкил итәчәк, шул исәптән еллар буенча: 2017 ел - 52 435,540 мең сум; 2018 ел - 52 655,440 мең сум; 2019 ел - 52 866,107 мең сум; 2020 ел - 52 866,107 мең сум; 2021 ел - 52 866,107 мең сум; 2022 ел - 52 866,107 мең сум. 3 Ярдәмче программаны финанслау күләмнәре фаразлану характерына ия һәм Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Советының чираттагы финанс елына (чираттагы финанс елына һәм план чорына)Саба муниципаль районы бюджеты турындагы карары нигезендә төгәллләштереләчәк.
Гамәлгә ашыруның көтелә торган ахыргы нәтиҗәләре 3 ярдәмче программасы һәм социаль һәм бюджет нәтиҗәлелеге күрсәткечләре	клуб формированиеләрендә катнашучы халыкның чагыштырма авырлыгын 2017 елда Саба районы халкының гомуми санының 28,0 процентыннан 2022 елга 33,0 процентка кадәр арттыру; -район мәдәният учреждениеләренең матди-техник базасын ныгыту; -мәдәният учреждениеләрен эксплуатацияләүнең куркынычсызлыгын тәэмин итү; - күрсәтелә торган хезмәтләрнең сыйфатыннан халыкның канәгатьлек дәрәҗәсен күтәрү;
3 ярдәмче программасын гамәлгә ашыруга идарә итүнең һәм аны үтәүнең барышын тикшереп торуның оештыру схемасы	3 ярдәмче программаны гамәлгә ашыруны тикшереп торуны оештыруны Саба муниципаль районы башкарма комитеты, Саба муниципаль районы Башкарма комитетының мәдәният бүлеге, Саба муниципаль районының Финанс-бюджет палатасы башкара. 3 ярдәмче программаны гамәлгә ашыру кысаларында бюджет акчаларын тотуны тикшереп тору законнарда билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

I. 3 нче ярдәмче программаны гамәлгә ашыру өлкәсенә гомуми характеристика, шул исәптән ул хәл итүгә юнәлтелгән проблемалар.

Саба муниципаль районының «Саба үзәкләштерелгән авыл клуб системасы» муниципаль бюджет учреждениесе (Район мәдәният йорты) үз эченә 59 мәдәният учреждениесен (Авыл мәдәният йортлары, авыл клублары, район мәдәният йорты, күчмә клублар) ала. Аларның эшчәнлеге гражданнарның мәдәни үсешенә ярдәм итә.

Районның муниципаль мәдәният учреждениесе соңгы елларда һәвәскәр иҗат берләшмәләре, халык иҗаты коллективлары, кызыксыну клублары, гаилә иҗат коллективлары белән эшләүдә билгеле бер тәҗрибә тупладылар, мәдәният өлкәсендә халыкның төрле катламнарының төп ихтыяҗларын ачыкладылар.

Муниципаль мәдәният учреждениеләре эшенең нәтиҗәлелегенең мөһим күрсәткече булып хезмәт күрсәтүче кешеләр санының динамикасы тора.

676 клуб формированиеләрендә 8323 кеше даими шөгыльләнә. Ел саен клубларда 13584 мәдәни-массакүләм чара үткәрелә. һәвәскәр сәнгатьнең барлык жанрлары буенча традицион иҗади акцияләр системалары барлыкка килгән. Төрле бәйрәмнәр, фестивальләр, смотрлар, конкурслар, тематик кичәләр, театральләштерелгән бәйрәмнәр үткәрелә.

Шул ук вакытта муниципаль мәдәният учреждениеләре эшчәнлегендә планлы чишелешне таләп итә торган кайбер проблемалар да бар.

Саба муниципаль районының заманча мәдәни тормышының мөһим өлеше- клуб учреждениеләре эшчәнлеге. Театр постановкалары, концерт программалары, тематик кичәләр булдыру һәм күрсәтү белән беррәттән, аларның төп эшчәнлегендә фестивальләр, конкурслар һәм сәнгати-иҗади характердагы башка чаралар оештыру, халыкның сәхнә сәнгатенә ихтыяҗларын булдыру һәм канәгатьләндерү мөһим.

Йөрешне арттыру, эшчәнлек күләмен арттыру, район клуб учреждениеләрендә тамашачылар аудиториясен җәлеп итү максатыннан яңа эш формалары эшләнә, үзешчән сәнгатьтә катнашучыларның сәнгать һәм иҗат осталыгы камилләштерелә.

Саба муниципаль районында мәдәниятнең бүгенге үсеш дәрәҗәсе күбесенчә нәфис иҗади эшнең барлыкка килгән һәм нәтиҗәле эшли торган системасы, атап әйткәндә, мәдәният учреждениеләре челтәре, кадрлар әзерләү, эшчәнлекнең төрле рәвешләрен камилләштерү белән тәэмин ителә. Мәдәният учреждениеләрен заманча таләпләргә техник яктан тәэмин итүнең туры килмәве, сәхнә костюмнарын, музыка коралларын яңартуга финанс чаралары җитмәве, янгын куркынычсызлыгын тәэмин итүгә акчалар булмау, учреждениеләрнең заманча компьютер техникасы белән тәэмин ителешенең түбән булуы, яңа мәгълүмати технологияләргә ия квалификацияле кадрлар кытлыгы, мәдәният хезмәткәрләренең хезмәт мотивациясе дәрәҗәсенең җитәрлек булмавы сакланып кала. Мәдәният учреждениеләренең матди-техник базасы искерде һәм сыйфатлы яңартуга мохтаҗ. Авыл мәдәният учреждениеләрендә югары һәм урта-махсус белемле белгечләр өлеше 82%.

Саба муниципаль районы халкы файдалана торган мәдәният хезмәтләре күләме елдан-ел арта барган саен күрсәтелә торган хезмәтләрнең сыйфаты арта бара.

Муниципаль хезмәт күрсәтүләрнең сыйфатын күтәрү - бюджет процессы реформасын гамәлгә ашыруның, Саба муниципаль районында бюджет чыгымнарының нәтиҗәлелеген арттыру программасының юнәлешләренең берсе.

Клуб учреждениеләре эшчәнлегендә булган проблемаларны хәл итү, куелган максатларга ирешү һәм тактик бурычларны хәл итү программа-максатчан методны кулланып, ягъни аерым, махсуслаштырылган максатчан программаны гамәлгә ашыру юлы белән барырга тиеш, бу бюджет ресурсларыннан файдалануның нәтиҗәлелегенең зур дәрәҗәсен һәм аларның күләмнәрен планлаштырылган нәтиҗәләргә ирешү белән яхшы бәйләнешне тәэмин итәчәк.

II. 3 нче ярдәмче программаның төп максатлары һәм бурычлары

3 Ярдәмче программаның төп максаты - Саба муниципаль районы территориясендә бердәм мәдәни киңлекне саклап калу һәм үстерү. Әлеге максатка ирешү түбәндәге программа бурычларын хәл итүне күздә тота.

3 Ярдәмче программаның максаты-мәдәният өлкәсендә сәясәтне тормышка ашыру чараларының комплекслы системасын камилләштерү, нәтиҗәле эшчәнлек һәм Саба муниципаль районы халкына иҗади коллективлар һәм мәдәният учреждениеләре тарафыннан хезмәт күрсәтү өчен хокукый, икътисадый һәм оештыру шартларын үстерү һәм ныгыту.:

– ял вакытын оештыру өчен шартлар тудыру һәм район халкын мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәэмин итү;

– районның мәдәният учреждениеләре хезмәтләреннән гражданнарның күбрәк файдалана алуын тәэмин итү;

– өзлексез һөнәри белем бирү системасында муниципаль мәдәният учреждениеләре эшчәнлеген камилләштерү;

– гражданнарның мәдәни тормышта катнашуга иҗади иреген һәм хокукларын тәэмин итү һәм район халкын иҗади яктан тәрбияләү өчен шартлар тудыруда ярдәм итү;

– Саба муниципаль районында яшәүче барлык халыкларның тулы хокуклы социаль һәм милли-мәдәни үсеше өчен шартлар тәэмин итү;

– мәдәният учреждениеләре күрсәтә торган муниципаль хезмәтләрнең сыйфатын күтәрү.

3 ярдәмче программасы «2017-2022 елларга Татарстан Республикасы Саба муниципаль районында мәдәни-ял итү эшчәнлеген үстерү» мәдәният учреждениеләренең бурычларына ирешүгә юнәлдерелгән.

3 ярдәмче программасының бурычлары түбәндәгеләр:

– мәдәният өлкәсе оешмаларының махсус җиһазларын модернизацияләүдә ярдәм күрсәтү, музыкаль инструментлар сатып алу, компьютер технологияләрен кертү, матди базаны ныгыту;

– районның муниципаль мәдәният учреждениеләре хезмәтләреннән гражданнарның күбрәк файдалана алуын тәэмин итү;

– авыл мәдәният учреждениеләре белән консультатив-методик эш алып баруның нәтиҗәлелеген арттыру;

– мәдәният учреждениеләре эшчәнлеген техник яктан тәэмин итү, иҗади чараларны, фестивальләрне, конкурсларны тәэмин итү һәм аларга хезмәт күрсәтү;

– мәдәният учреждениеләрендә һөнәри кадрлар әзерләү системасын камилләштерү;

– район мәдәният учреждениеләрендә сәләтле балаларның иҗади потенциалын үстерү өчен шартлар тудыру;

– кадрларның квалификациясен күтәрү системасын камилләштерү;

– мәдәният учреждениеләрендә матди-техник базаны ныгыту;

– мәдәният өлкәсендә күрсәтелә торган хезмәтләрнең сыйфатын һәм төрлелеген арттыру өчен шартлар тудыру;

– мәдәният өлкәсен үстерүнең оештыру, икътисадый һәм хокукый механизмнарын камилләштерү;

– үзешчән халык иҗаты өлкәсендә конкурс нигезендә иҗат проектларына күрсәтелә торган ярдәм механизмнарын үстерү;

– җәмгыятьнең рухи кыйммәтләренең бербөтен системасы буларак Саба муниципаль районында яшәүче халыкларның мәдәниятен саклап калу өчен шартлар тудыру;

– сәламәт яшәү рәвешенә, шулай ук традицион мәдәни, әхлакый һәм гаилә кыйммәтләренә йөз тоткан мәгълүмат өлешен арттыру өчен оештыру һәм башка шартлар тудыру.

3 Ярдәмче программаның төп чараларын гамәлгә ашыруның көтелә торган нәтиҗәлелеге индикаторлары исемлеге 1 таблицада китерелгән.

1 нче таблица

3 Ярдәмче программаны гамәлгә ашыру нәтиҗәлелеге

индикаторлары	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Район мәдәният учреждениеләрендә тамашачылар санын арттыру, мең кеше	685,1	690,0	695,0	700,0	706,0	710,0
Клуб формированиеләрендә катнашучы халыкның чагыштырма авырлыгын арттыру, процентлар	28%	29%	30%	31%	32%	33%
Муниципаль мәдәният учреждениеләрендә йөреш саны, процентлар	2%	2,4%	2,6%	2,8%	3%	3,2%

III. 3 нче ярдәмче программаны ресурслар белән тәэмин итү

2017-2022 елларда Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы бюджеты акчалары исәбеннән 3 ярдәмче программаны финанслауның гомуми күләме 316 555,408 мең сум тәшкил итәчәк, шул исәптән еллар буенча:

2017 ел - 52 435,540 мең сум;
2018 ел - 52 655,440 мең сум;
2019 ел - 52 866,107 мең сум;
2020 ел - 52 866,107 мең сум;
2021 ел - 52 866,107 мең сум;
2022 ел - 52 866,107 мең сум.

3 Ярдәмче программаны финанслау күләмнәре фаразлану характерына ия һәм Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Советының чираттагы финанс елына (чираттагы финанс елына һәм план чорына)Саба муниципаль районы бюджеты турындагы карары нигезендә төгәлләштереләчәк.

IV. 3 нче Ярдәмче программа чаралары

Әлеге 3 Ярдәмче программа кысаларында 1 нче кушымта нигезендә түбәндәге чаралар системасы гамәлгә ашырылачак:

- муниципаль мәдәният учреждениеләрен мәдәни хезмәтләр күрсәтүнең сыйфатын арттыру максатларында заманча тавыш, яктылык, видеопроекцион, компьютер җиһазлары, сәхнә костюмнары белән тәэмин итү;
- балалар һәм яшьләр өчен район фестивальләрен, конкурсларын, иҗат акцияләрен уздыру;
- район, республика, бөтенроссия фестивальләрендә, конкурсларда катнашу өчен үзешчән халык иҗаты коллективларына ярдәм күрсәтү;
- мәдәният учреждениеләре кадрларының квалификациясен күтәрү программасын гамәлгә ашыру;
- муниципаль мәдәният учреждениеләре арасында ел саен иҗади проектлар конкурсларын үткәрү;

V. 3 нче ярдәмче программаны гамәлгә ашыруда социаль-икътисадый нәтиҗәлелекне бәяләү.

3 ярдәмче программаны гамәлгә ашыру мәдәният өлкәсенә районның социаль һәм икътисадый үсешендә реаль ресурсларның берсе булырга мөмкинлек бирәчәк. Мәдәният өлкәсен модернизацияләү мәдәният учреждениеләре эшчәнлегенең нәтиҗәлелеген күтәрүгә, күрсәтелә торган хезмәтләрнең сыйфатын яхшыртуга китерәчәк. Заманча технологияләрне куллану халыкның мәдәни кыйммәтләрдән һәм хезмәт күрсәтүләрдән файдалану мөмкинлеген арттырачак.

3 Ярдәмче программаны гамәлгә ашыру нәтиҗәләре түбәндәгеләр булачак:

- 2017 елда түләүле чараларда мәдәният учреждениеләрендә тамашачылар санын 2017 елда 120,1 кешедән 2022 елда 214,3 мең кешегә кадәр арттыру;

– клуб формированиеләрендә катнашучы халыкның чагыштырма авырлыгын 2017 елда Саба муниципаль районы халкының гомуми санының 28,0 процентыннан 2022 елга 33,0 процентка кадәр арттыру;

– муниципаль мәдәният учреждениеләрендә 2017 елда 685,1 мең кешедән 2022 елда 710,0 мең кешегә кадәр тамашачылар санын арттыру;

– район мәдәният учреждениеләренең матди-техник базасын ныгыту;

– мәдәният учреждениеләрен заманча таләпләргә туры китереп җиһазлау;

– мәдәният учреждениеләрен эксплуатацияләүнең куркынычсызлыгын тәэмин итү;

– -халыкның күрсәтелә торган хезмәтләрнең сыйфатыннан канәгать булу дәрәҗәсен күтәрү. 3 ярдәмче программаны гамәлгә ашырганда түбәндәге финанс куркынычлары барлыкка килергә мөмкин:

– программа чараларын гамәлгә ашыруга бер ел кысаларында бюджет акчаларын тулысынча бүлеп бирелмичә, шуның нәтиҗәсендә чаралар башкаруның планлаштырылган күләмнәре үзгәрергә мөмкин;

– өстенлекле проектларда һәм чараларда акчалар концентрациясенә бәйле аерым программа чараларына чыгымнарның артуына (кыскаруына) бәйле рәвештә финанслау күләмнәре төгәлләштерелә, бу - 3 ярдәмче программага үзгәрешләр кертүне таләп итә;

– программа чаралары кысаларында сатып алу каралган товарларның һәм хезмәт күрсәтүләрнең аерым төрләренә бәяләр арту белән бәйле, бу аерым программа чараларына чыгымнарны арттыруга китерәчәк.

«2017-2022 елларга Татарстан
Республикасы Саба муниципаль
районының мәдәни - ял итү
эшчәнлеген үстерү» ярдәмче
программасына 1 нче кушымта

«2017-2022 елларга Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының мәдәни-ял эшчәнлеген үстерү» ярдәмче программасының төп чаралары

№	Исеме	Җаваплы затлар башкаручылар	Үтәү срокла ры	Еллар буенча финанслау күләме, мең сум.					
				2017	2018	2019	2020	2021	2022
Төп чара: Клуб учреждениеләрен үстерү.									
1. Халык иҗатын һәм үзешчән сәнгатьне үстерү									
1.1.	Район халык коллективларының гастроль эшчәнлегенә ярдәм итү	Саба муниципаль районының «Саба ҮАКС» МБУ (Район мәдәният йорты)	2017-2022еллар	52435, 540	52655, 440	52866, 107	52866, 107	52866, 107	52866, 107
1.2.	Республика киңәшмәләрендә, семинарларда, мастер-классларда, кадрларның квалификациясен күтәрү һәм яңадан әзерләү курсларында катнашу	Саба муниципаль районының «Саба ҮАКС» МБУ (Район мәдәният йорты)	2017-2022еллар						
2. Мәдәният учреждениеләренең матди-техник базасын ныгыту									
2.1.	Район мәдәният учреждениеләрен музыка кораллары, акустик аппаратура, техник чаралар, сәхнә костюмнары һәм башкалар белән тәэмин итү.	Саба муниципаль районының «Саба ҮАКС» МБУ (Район мәдәният йорты)	2017-2022еллар						
2.2.	Мәдәният учреждениеләрен компьютерлар белән тәэмин итү, электрон почта эшен системалаштыру, челтәр технологияләрен үстерү буенча эшне дәвам итү	Саба муниципаль районының «Саба ҮАКС» МБУ (Район мәдәният йорты)	2017-2022еллар						
2.3.	Мәдәният һәм сәнгать учреждениеләрен көзге-кышкы шартларда эшләүгә әзерләү	Саба муниципаль районының «Саба ҮАКС» МБУ (Район мәдәният йорты)	2017-2022еллар						
2.4.	Район мәдәният учреждениеләрен янгынга	Саба муниципаль	2017-						

	каршы беренчел саклану чаралары (янгын сүндерү җайланмалары, янгын сүндерү щитлары өчен инвентарь) белән тәэмин итү	районының «Саба ҮАКС» МБУ (Район мәдәният йорты)	2022ел лар						
2.5.	Районның мәдәни-ял итү учреждениеләре өчен җиһазлар, яктылык-тавыш аппаратурасы сатып алу	Саба муниципаль районының «Саба ҮАКС» МБУ (Район мәдәният йорты)	2017-2022ел лар						
3. Халыкка хезмәт күрсәтү өлкәсен үстерү									
3.1.	Халыкның мәдәни-ял итү эшчәнлегенә хезмәт күрсәтү өлкәсендә район мәдәният йортын, авыл мәдәният йортларын, авыл клубларын тәэмин итү	Саба муниципаль районының «Саба ҮАКС» МБУ (Район мәдәният йорты)	2017-2022ел лар						
	Барлыгы:			52 435,540	52 655,440	52 866,107	52 866,107	52 866,107	52 866,107
	БАРЛЫГЫ:			**316 555,408**					

«2017-2022 елларга Татарстан
Республикасы Саба муниципаль районы
мәдәниятен үстерү» муниципаль
программасына 4 нче кушымта

«2017-2022 елларга Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының мәдәният өлкәсендә чаралар үткәрү» ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММАСЫ

ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММА ПАСПОРТЫ

4 Ярдәмче программа исеме	«2017-2022 елларга Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының мәдәният өлкәсендә чаралар үткәрү» ярдәмче программасы (алга таба - 4 ярдәмче программа)
4 Ярдәмче программаның заказчысы	Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының Башкарма комитеты
4 Ярдәмче программаның төп эшләүчеләре	Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының “Саба үзәкләштерелгән авыл клуб системасы” МБУ (Район мәдәният йорты)
4 Ярдәмче программаның максаты	-мәдәният өлкәсендә чаралар оештыру һәм үткәрү
4 Ярдәмче программаның бурычлары	-профессиональ коллективлар, башкаручылар һәм авторлар катнашында спектакльләр, концертлар, башка театр-тамаша һәм күргәзмә чаралары үткәрү ; -төрле консультацияләр эшен оештыру, тематик кичәләр, телдән журналлар, иҗади очрашулар циклы, мәгърифәтчелек эшчәнлегенең башка формаларын үткәрү; -төбәк һәм җирле гореф-гадәтләргә туры китереп, массакүләм театральләштерелгән бәйрәмнәр һәм тамашалар, халык күңел ачулары, йолалар һәм ритуаллар үткәрү; -халыкның төрле төркемнәренең ялын оештыру, шул исәптән ял һәм бию кичләре, дискотекалар, яшьләр баллары, карнаваллар, балалар иртәнге бәйрәмнәре, уен һәм башка мәдәни-күңел ачу программалары уздыру; -китапханәләрнең һәм музейларның мәдәни-агарту эшчәнлеген үстерү; - китапханәгә кулланучыларның киң даирәсен җәлеп итү максатында чаралар, конкурслар оештыру һәм үткәрү; - истәлекле даталарга, вакыйгаларга карата китапханә чараларын оештыру һәм үткәрү; - район әһәмиятендәге чараларны оештыру һәм уздыру; -Саба муниципаль районы мәдәният өлкәсен төбәкара, бөтенроссия һәм халыкара чараларда тәкъдим итү; - Саба муниципаль районы территориясендә мәдәниятне үстерү өчен стимуллар булдыру;
4 нче ярдәмче программаны гамәлгә ашыру механизмы	4 Ярдәмче программаны гамәлгә ашыру беркетелгән чаралар планы нигезендә гамәлгә ашырыла
Мөһим максатчан индикаторлар һәм күрсәткечләр	- чараларда катнашучы халыкның чагыштырма авырлыгын арттыру; - мәдәният өлкәсендә төрле дәрәҗәдәге чаралар санын арттыру; - китапханәләргә йөрүчеләр саны, китапханәләр фондларының мөрәҗәгать итүләре арту; уздырылган чараларны, конкурсларны арттыру.

4 Ярдәмче программаны гамәлгә ашыру срогы	2017-2022 еллар
4 Ярдәмче программаны финанслау күләмнәре	2017-2022 елларда Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы бюджеты хисабына 4-4 ярдәмче программасын финанслауның гомуми күләме 27 599,800 мең сум тәшкил итәчәк, шул исәптән еллар буенча: 2017 ел - 3 599,800 мең сум; 2018 ел - 4 800,000 мең сум; 2019 ел - 4 800,000 мең сум; 2020 ел - 4 800,000 мең сум; 2021 ел - 4 800,000 мең сум; 2022 ел - 4 800,000 мең сум. 4 Ярдәмче программаны финанслау күләмнәре фаразлану характерына ия һәм Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Советының чираттагы финанс елына (чираттагы финанс елына һәм план чорына)Саба муниципаль районы бюджеты турындагы карары нигезендә төгәлләштереләчәк.
Гамәлгә ашыруның көтелә торган ахыргы нәтиҗәләре - 4 ярдәмче программасы һәм социаль һәм бюджет нәтиҗәлелеге күрсәткечләре	-2017 елда түләүле чараларда мәдәният учреждениеләрендә тамашачылар санын 2017 елда 120,1мең кешедән 2022 елда 243,3 мең кешегә кадәр арттыру; мәдәният өлкәсендә төрле дәрәҗәдәге чаралар санын 2017 елда 62 дән 2022 елга кадәр арттыру; -китапханәләргә, музейларга йөрүнең артуы.
Гамәлгә ашыруны идарә итүнең һәм аны үтәүнең барышын тикшереп торуның оештыру схемасы	4 ярдәмче программаны гамәлгә ашыруны тикшереп торуны оештыруны Саба муниципаль районы башкарма комитеты, Саба муниципаль районы Башкарма комитетының мәдәният бүлеге, Саба муниципаль районының Финанс-бюджет палатасы башкара. 4 ярдәмче программаны гамәлгә ашыру кысаларында бюджет акчаларын тотуны тикшереп тору законнарда билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

I. 4 нче ярдәмче программаны гамәлгә ашыру өлкәсенә гомуми характеристика шул исәптән ул хәл итүгә юнәлтелгән проблемалар.

Бүгенге көндә авыл җирлегендә һәм район үзәгендә мәдәни - ял итү учреждениеләре сәламәт яшәү рәвешен пропагандалау, балаларның, үсмерләрнең, яшьләрнең һәм өлкәннәрнең әхлаклылыгын тәрбияләү, кулланучыларның барлык катламнары арасында китап һәм укуны алга җибәрү, шулай ук халыкның барлык категорияләренең тулы ялын оештыру үзәге булып тора.

Алар хезмәт ияләренең һәм балаларның бәйрәмнәрен һәм йолаларын, ритуалларын, халык бәйрәмнәрен, чараларын, халык һәм һөнәри бәйрәмнәрен, җәйге һәм кышкы ялын вакытында һәм сыйфатлы итеп әзерләүгә һәм уздыруга зур әһәмият бирәләр. Кыш көне бәйрәмнең үзәге булып Район мәдәният йорты, үзәк мәйдан тора. Бәйрәмдә районның барлык хезмәт коллективлары, үзешчән сәнгатьтә катнашучылар, укучылар катнаша. Район китапханәләрендә истәлекле даталарга, вакыйгаларга багышланган, тематик, туган якны өйрәнү, танып белү чаралары уздырыла.

Районда мәдәни хезмәт күрсәтү 92 мәдәни-ял итү учреждениесе белән тәэмин ителә, шул исәптән:

«Саба үзәкләштерелгән авыл клубы системасы» МБУ - Район мәдәният йорты, 24 авыл мәдәният йорты, 31 авыл клубы, 3 автоклуб;

«Саба үзәкләштерелгән китапханәләр системасы» МБУ - Әбрар Кәримуллин исемендәге район китапханәсе, Район балалар китапханәсе һәм 27 авыл китапханәсе;

«Саба үзәкләштерелгән туган якны өйрәнү музее» МБУ - Район туган якны өйрәнү музее, филиал (Саба урман хуҗалыгы тарихы музее).

2015 елда 13584 мәдәни-ял чарасы үткәрелгән, шул исәптән балалар һәм яшүсмерләр өчен - 5095. Түләүле нигездә- 4140 , шул исәптән балалар өчен - 229 чара үткәрелгән.

Мәдәният хезмәткәрләре, заман белән бергә атлап, халыкка мәдәни хезмәт күрсәтүнең төрле ысулларын кулланалар. Оештыру эшләрендә һәм төрле чаралар үткәрүдә аларга район мәдәният йорты, А.Кәримуллин исемендәге район китапханәсе методистлары ярдәм итә.

Массакүләм бәйрәмнәр, йола тематикасы чаралары гомумкешелек идеяләрен, үз-үзеңне тоту нормаларын, социаль хисләрне, сәнгати зәвыкны һәм эстетик күзаллауларны формалаштыруга сизелерлек йогынты ясый.

Район мәдәният йортында, авыл мәдәният йортларында, клубларда чаралар уздырыла: Яңа ел бал-маскарады, Иске Яңа ел, Гашыйклар көне, Ватанны яклау көне, “Кабак бәйрәме”, “Нәүрүз”, Өлкәннәр йортында һәм тернәкләндерү үзәгендә концертлар,хезмәт көненә багышлап“Күңелләрдә яз, йөрәкләрдә наз” , Ветераннарны хөрмәтләү көне, Сабантуй милли бәйрәме, Яшьләр көне һ.б.

Шулай ук конкурслар үткәрелде: “Ачык булса тарих капкалары – үткәннәргә кайтыр юллар бар”, “Гармуннарга кушылып җырлыйк әле”, “Сихри моңнар”, “Татар егете”, “Нәүрүз гүзәле”, “Созвездие-Йолдызлык”, “Йолдызларга омтылам”, “Ягымлы яз”, “Идел йорт”, “Без Тукай варислары”һ.б.

Китапханәләрдә 1 июньгә - Балаларны яклау көненә рәсем конкурслары, Г.Тукайның туган көненә, Җиңү көненә конкурслар уздырыла, ел йомгаклары буенча “Елның иң актив укучысы”, “Иң күп китап укучы гаилә” һәм башка конкурслар, Яңа елга викториналар, конкурслар үткәрелә.

Бүген дөньяның һәр почмагында иң танылган "Сабантуй" милли бәйрәме колориты, татар халкының көнкүреше һәм гореф-гадәтләре белән һәркем таныш. Бәйрәм гадәттәгечә июнь аенда уза.

Татарстан Республикасы көне 30 августта һәм гадәттәгечә - киң колач һәм шатлык белән билгеләп үтелә. Бәйрәм салют белән тәмамлана.

Сәнгать юнәлешендәге клуб формированиеләренең иҗади эше концертлар һәм спектакльләр белән чыгышлар оештыру, конкурсларда һәм башка иҗади чараларда катнашу чараларын күздә тота. Ел саен мәдәният йортларының иҗат коллективлары үзләренең иҗат сезоннарын тәмамлап, үзләренең отчет яки юбилей концертларын тамашачылар хөкеменә тәкъдим итәләр.

1 июнь -Халыкара балаларны яклау көненә багышланган чаралар май ахырында башлана. Саба муниципаль районының үзәк мәйданы берничә сәгатькә балачак дөньясына әверелә. Яшьләр өчен клуб учреждениеләрендә күңелле бәйрәм тамашалары уздырыла.

Районда гадәттәгечә Халыкара Өлкәннәр көненә һәм Халыкара инвалидлар көненә багышланган бәйрәм чаралары, сезонлы авыл хуҗалыгы ярминкәләре, Авыл хуҗалыгы хезмәткәрләре көне һәм башкалар уздырыла. Һәр чара ел саен үткәрелсә дә, һәр тапкыр - сәхнә чишелешенең яңа идеясе, чара барышын кызыклы кую, оригиналь бизәлеш.

Шул ук вакытта профессиональ һәм иҗат коллективларын үстерү, мәдәни эшчәнлеккә иҗади яшьләрне җәлеп итү өчен стимуллар булдыру максатында, адреслы ярдәмнең комплексլы системасын формалаштырырга кирәк, ул түбәндәгеләрне үз эченә ала:

фестивальләр, конкурслар, күргәзмәләр үткәрү проектларына ярдәм итү юлы белән һөнәри сәнгатьне пропагандалау, иҗади коллективларны һәм башкаручыларны сәнгать

ягыннан камилләштерү,шулай ук коллективларның төбәк, бөтенроссия, фестивальләр, конкурсларда катнашуы өчен шартлар тудыру;

үзешчән сәнгать иҗаты фестивальләрен, смотрларын, конкурсларын үткәрү һәм төрле дәрәҗәдәге чараларда катнашуны оештыру;

конкурслар, күргәзмәләр, фестивальләр һ.б. оештыру аша яшь сәләтләрне ачыклау, сәләтле балаларга ярдәм күрсәтү, бөтенроссия һәм халыкара конкурсларда һәм фестивальләрдә катнашу мөмкинлеге бирү юлы белән иҗади ресурсларны даими яңарту.

Халык иҗатына ярдәм итүнең комплекслы системасын формалаштырмыйча, әлеге ярдәмче программада каралган яшь сәләтләрне ачыкламыйча мәдәни хезмәт күрсәтү сыйфатын киметү, халыкның иҗади коллективларда катнашуы белән кызыксынуын югалту, мәдәният өлкәсендә белем алуга ихтыяҗ кимү һәм, нәтиҗә буларак, тармакның кадрлар потенциалын югалту куркынычы туа.

II. 4 нче ярдәмче программаның төп максатлары һәм бурычлары

4 Ярдәмче программаның төп максаты-- Саба муниципаль районы территориясендә мәдәният өлкәсендә чаралар оештыру һәм уздыру.

Әлеге максатка ирешү түбәндәге бурычларны хәл итүне күз алдында тота:

- спектакльләр, концертлар, башка театр-тамаша һәм күргәзмә чараларын,шул исәптән профессиональ коллективлар, башкаручылар һәм авторлар катнашында үткәрү;

- төрле консультацияләр эшен оештыру, тематик кичәләр, телдән журналлар, иҗади очрашулар цикллары, агарту эшчәнлегенең башка рәвешләрен үткәрү;

- күпсанлы театральләштерелгән бәйрәмнәр һәм тамашалар, халык күңел ачулары, төбәк һәм җирле гореф-гадәтләр нигезендә йолалар һәм ритуаллар үткәрү;

- халыкның төрле төркемнәренең ялын оештыру, шул исәптән ял һәм бию кичләре, дискотекалар, яшьләр баллары, карнаваллар, балалар иртәнге бәйрәмнәре, уен һәм башка мәдәни-күңел ачу программалары уздыру;

- китапханәләрнең һәм музейларның мәдәни-агарту эшчәнлеген үстерү;

- халыкның барлык катламнары арасында укуны популярлаштыру, кулланучыларны җәлеп итү максатында викториналар, конкурслар, китапханә чаралары үткәрү;

- истәлекле даталарны, вакыйгаларны яктырту, туган якны өйрәнү материалларын өйрәнү максатында танып-белү китапханә чараларын үткәрү;

- район әһәмиятендәге чараларны оештыру һәм үткәрү, Саба муниципаль районының мәдәният өлкәсен төбәкара, бөтенроссия һәм халыкара чараларда тәкъдим итү;

- Саба муниципаль районы территориясендә мәдәниятне үстерү өчен стимуллар булдыру.

4 Ярдәмче программаның төп чараларын гамәлгә ашыруның көтелә торган нәтиҗәлелеге индикаторлары исемлеге 1 таблицада китерелгән.

1 нче таблица

Гамәлгә ашыруның нәтиҗәлелеге

индикаторлары	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Түләүле чараларда катнашучы халыкның чагыштырма авырлыгын арттыру, процентлар	23%	24%	25%	26%	27%	28%
-мәдәният өлкәсендә төрле дәрәҗәдәге чаралар санын арттыру	62	65	67	70	72	75
-йөрешне арттыру	21%	22%	23%	24%	25%	26%
музейларга йөрүнең артуы	22%	23%	24%	25%	26%	27%

III. 4нче ярдәмче программаны ресурслар белән тәэмин итү

2017-2022 елларда Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы бюджеты хисабына 4-4 ярдәмче программасын финанслауның гомуми күләме 27 599,800 мең сум тәшкил итәчәк, шул исәптән еллар буенча:
2017 ел - 3 599,800 мең сум;
2018 ел - 4 800,000 мең сум;
2019 ел - 4 800,000 мең сум;
2020 ел - 4 800,000 мең сум;
2021 ел - 4 800,000 мең сум;
2022 ел - 4 800,000 мең сум.

4 Ярдәмче программаны финанслау күләмнәре фаразлану характерына ия һәм Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Советының чираттагы финанс елына (чираттагы финанс елына һәм план чорына)Саба муниципаль районы бюджеты турындагы карары нигезендә төгәлләштереләчәк.

IV. 4 нче Ярдәмче программа чаралары

Әлеге 4 Ярдәмче программа кысаларында 1 нче кушымта нигезендә түбәндәге чаралар системасы гамәлгә ашырылачак:

– музейда район конкурслары, чаралар үткәрү;
– китаплар укуны популярлаштыру, район халкы арасында фондлар ачу максатыннан китапханәләрдә район конкурслары ,чаралар үткәрү;
– клуб учреждениеләрендә чаралар оештыру һәм үткәрү, шул исәптән балалар һәм яшьләр өчен район конкурслары уздыру.

V. 4 нче ярдәмче программаны гамәлгә ашыруда социаль-икътисадый нәтиҗәлелеген бәяләү

4 ярдәмче программасы үзешчән сәнгать иҗатын саклап калырга һәм алга таба үстерүне тәэмин итәргә, халыкны мәдәният учреждениеләренә күбрәк җәлеп итү өчен шартлар тудырырга, традицион халык культурасын, милли гореф-гадәтләрне, йолаларны саклап калырга ярдәм итәчәк.

4 Ярдәмче программаны гамәлгә ашыру нәтиҗәләре түбәндәгеләр булачак:

-2017 елда түләүле чараларда мәдәният учреждениеләрендә тамашачылар санын 2017 елда 120,1мең кешедән 2022 елда 241,3 мең кешегә кадәр арттыру;

- мәдәният өлкәсендә төрле дәрәҗәдәге чаралар санын 2017 елда 62 дән 2022 елга кадәр арттыру.

- халыкның барлык катламнары арасында укуны популярлаштыру, кулланучыларны җәлеп итү максатында викториналар, конкурслар, китапханә чаралары үткәрү;

- истәлекле даталарны, вакыйгаларны яктырту, туган якны өйрәнү материалларын өйрәнү максатында танып белү чараларын үткәрү;

4 Ярдәмче программаны гамәлгә ашырганда түбәндәге финанс куркынычлары туарга мөмкин:

– программа чараларын гамәлгә ашыруга бер ел кысаларында бюджет акчаларын тулысынча бүлеп бирелмичә, шуның нәтиҗәсендә чаралар башкаруның планлаштырылган күләмнәре үзгәрергә мөмкин;

– өстенлекле проектларда һәм чараларда акчалар концентрациясенә бәйле аерым программа чараларына чыгымнарның артуына (кыскаруына) бәйле рәвештә финанслау күләмнәре төгәлләштерелә, бу 4 Ярдәмче программага үзгәрешләр кертүне таләп итә;

– программа чаралары кысаларында сатып алу каралган товарларның һәм хезмәт күрсәтүләрнең аерым төрләренә бәяләр арту белән бәйле, бу аерым программа чараларына чыгымнарны арттыруга китерәчәк.

«2017-2022 елларга Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының мәдәният өлкәсендә чаралар үткәрү» ярдәмче программасына 1 нче кушымта

«2017-2022 елларга Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының мәдәният өлкәсендә чаралар үткәрү» ярдәмче программасының төп чаралары

№	Исеме	Җаваплы затлар башкаручылар	Үтәү сроклары	Еллар буенча финанслау күләме, мең сум.					
				2017	2018	2019	2020	2021	2022
1. Төп чара: мәдәният өлкәсендә башка чаралар үткәрү.									
1.1.	Район бәйрәмнәрен, конкурсларын оештыру һәм үткәрү: – “Мөселман егете”, Гүзәл туташ; – «Уйныйбыз да, жырлыйбыз да, гармун кулларыбыз да» Саба муниципаль районы башлыгы призына татар халык музыкасын, 80-90 еллар җырларын башкаручылар конкурсы; – “Сихри моңнар” курайчылар, тальянчылар, гитарачылар конкурсы; – «Кабак 2017-2022» конкурсы; – шагыйрь Г.Тукайның туган көненә багышланган китап укучылар конкурсы; – “Нәүрүз” бәйрәме, “Сабантуй”, “Яңа ел”; – Өлкәннәр көненә, 1941-1945 елларда Бөек Ватан сугышында Җиңү көненә, Мәдәният хезмәткәрләре көненә, Әниләр көненә, инвалидлар декадасына багышланган чаралар; – тематик кичәләр, концертлар, театральләштерелгән тамашалар, ял кичәләре һәм башкалар. “Созвездие-Йолдызлык”, “Живой родник”, “Дулкыннар”, “Җырлы моңлы балачак”, “Если бы...”, “Если бы...”, “Ватан”, “Ватан” бөтенроссия, төбәкара республика фестивальләрендә һәм конкурсларында, Исмәгыйль Мусин исемендәге курайчылар, сорначылар, кубызчылар бәйгесендә, “Иделкәем” балалар-яшүсмерләр театр һәм курчак театрлары коллективларында катнашу һәм башкалар.	Саба муниципаль районының «Саба ҮАКС» МБУ (Район мәдәният йорты)	2017-2022еллар	3599,800	4800,000	4800,000	4800,000	4800,000	4800,000

1.2.	Музей чараларын үткәрү: -«Туган ягыбыз»; "Яшәү хакына барды солдат"; - "Саба районының мәдәни мирасы"; «Безнең төбәкнең тарихы турында кайгыртып» “Саба районы һәйкәлләре”	«Саба ҮТӨМ» МБУ	2017-2022еллар						
1.3.	Китап һәм укуны алга җибәрү,аларга ярдәм итү буенча китапханә чаралары, район конкурслары үткәрү: «Елның иң актив укучысы»; «Иң күп укый торган гаилә»; «Иң укый торган урам»; - «Асфальтта балалар рәсемнәре конкурсы» 1 июнь-Балаларны яклау көненә; -«Г.Тукайның туган көненә багышланган шигырь уку конкурсы»; «Бөек Җиңүнең 75 еллыгына китап укучылар конкурсы»; «Бөек Ватан сугышы турындагы китаплар буенча рәсемнәр конкурсы» Бөек Җиңүнең 75 еллыгына; - "Иң яхшы китапханә"; -«Елны яктыртуда иң актив китапханә» һ.б. «Елның иң яхшы китапханәчесе» һөнәри осталык район конкурсын үткәрү. Ел йомгаклары буенча “Әбрар Кәримуллин исемендәге премияләр”, “Әбрар Кәримуллинның тормышын һәм иҗатын яктыртуда иң яхшы китапханә”	«Саба ҮКС» МБУ	2017-2022еллар						
	Барлыгы:			3599, 800	4800, 000	4800, 000	4800, 000	4800, 000	4800, 000
	БАРЛЫГЫ:			**27 599,800**					

«2017-2022 елларга Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы мәдәниятен үстерү» муниципаль программасына 5 нче кушымта

"2017 - 2022 ЕЛЛАРГА АРХИВ ЭШЕН ҮСТЕРҮ" ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММАСЫ

ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММА ПАСПОРТЫ

5 Ярдәмче программа исеме	"2017 - 2022 елларга архив эшен үстерү" (алга таба - 5 ярдәмче программа)
5 Ярдәмче программаның Дәүләт заказчысы	Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының Башкарма комитеты
5 нче ярдәмче программаны төп эшләп чыгаручы	Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Башкарма комитетының Архив бүлеге
5 Ярдәмче программаның максаты	Гражданнар, җәмгыять һәм дәүләт мәнфәгатьләрендә архив эше белән идарә итү
5 Ярдәмче программаның .	Архив фонды документларын һәм башка архив документларын саклауны, исәпкә алуны, туплауны һәм алардан файдалануны тәэмин итү
5 нче ярдәмче программаны гамәлгә ашыру вакыты һәм этаплары	2017 - 2022 еллар
Елларга һәм чыганакларга бүлеп, 5 нче ярдәмче программаны финанслау күләме	Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы бюджеты акчалары исәбеннән 2017-2022 елларга ярдәмче программаны финанслауның гомуми күләме 4 063,326 мең сум тәшкил итә, шул исәптән еллар буенча: 2017 ел - 665,839 мең сум; 2018 ел - 673,643 мең сум; 2019 ел - 680,961 мең сум; 2020 ел - 680,961 мең сум; 2021 ел - 680,961 мең сум; 2022 ел - 680,961 мең сум. Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Советы карары нигезендә чираттагы финанс елына (чираттагы финанс елына һәм план чорына) ачыклык кертәчәкләр
5 Ярдәмче программаның максатларын һәм бурычларын гамәлгә	5 Ярдәмче программа чараларын гамәлгә ашыру 2022 елга түбәндәге күрсәткечләргә ирешергә мөмкинлек бирәчәк: архив бүлеге биналарының архив документларын даими саклауны тәэмин итә торган норматив шартларга туры килү дәрәҗәсе 88,9

ашыруның көтелгән соңгы нәтиҗәләре (нәтиҗәләрне бәяләү индикаторларының еллар буенча бүленеше) һәм аның бюджет нәтиҗәлелеге күрсәткечләре	процентка кадәр артачак; архивлар тарафыннан билгеләнгән срокларда башкарылган мөрәҗәгатьләрнең бер ел эчендә кергән мөрәҗәгатьләрнең гомуми күләмендә 98,3 процентка кадәр өлеше артачак

I. 5 нче ярдәмче программаны гамәлгә ашыру өлкәсенә гомуми характеристика шул исәптән ул хәл итүгә юнәлтелгән проблемалар.

Архивларда саклана торган документларның сакланышын тәэмин итү өчен архив бинасында һәм бүлмәләрендә норматив режимнарны саклау өчен норматив шартлар, шул исәптән оптималь (норматив) режимнар булдыру кирәк. Норматив режимнар - янгынга каршы, каравыл, температура-дымлылык, яктылык, санитария-гигиена.

Архивлар янгын куркынычы аеруча зур булган объектлар рәтенә керә, чөнки аларда документларны ягулык чыганакларында саклыйлар.

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Башкарма комитетының архив бүлегендә 1929 елдан 2010 елга кадәр 13 меңнән артык эш саклана. Архивларда саклана торган документлар гаять зур социаль әһәмияткә ия, чөнки ул социаль-хокукый характердагы мәгълүматны үз эченә ала. Норматив саклау режимнарын үтәмәү нәтиҗәсендә архив документларын югалту республика гражданнарын аларның хезмәт стажы, бүләкләү, тернәкләндерү һәм башкалар турында кирәкле мәгълүмат алу мөмкинлегеннән мәхрүм итәргә мөмкин.

Архивларның куркынычсызлыгын, документларны саклауның норматив режимнарын тәэмин итүнең мөһимлеген аңлап, Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Башкарма комитетының архив бүлеге бу юнәлештә максатчан эш алып бара.

Әмма, күрелә торган чараларга карамастан, архив документлары хәзерге вакытта аларның сакланышын тулысынча тәэмин итми торган шартларда тора.

Россия Федерациясе Гадәттән тыш хәлләр министрлыгының Татарстан Республикасы буенча дәүләт янгын күзәтчелеге идарәсе күрсәтмәләре буенча, алга таба янгын һәм сак куркынычсызлыгын ныгыту таләп ителә. Иң кискен проблемаларның берсе-температура-дымлылык режимын үтәү. "Кәгазь чыганаклардагы документлар" ОСТ нигезендә аның 17 - 19 °С температурасы һәм чагыштырмача дымлылыгы 50 - 55 процентта нормалары үтәлми Дәүләт саклау кагыйдәләре. Техник таләпләр" документларның искерү процессларын тизләтә. Әлеге режимны үтәүне тәэмин итүче кондиционирлау системасы кирәк.

Сакланышны тәэмин итү чаралары системасында документларны саклау мөмкинлеген бирә торган документларның иминият күчермәләре аерым урын алып тора. Моннан тыш, бер үк вакытта булдырыла торган позитив пленкада файдалану фонды аеруча кыйммәтле документларның төп нөсхәләрен кулланудан алуны тәэмин итә диярлек. Архивларда документларны цифрлаштыру торган саен күбрәк тарала бара, бу документларны яңадан торгызу һәм мәгълүматны чын кешеләргә мөрәҗәгать итмичә файдалануның яңа мөмкинлекләрен һәм киң перспективаларын бирә. Бу эшне активлаштыру өчен архивларга тиешле техника сатып алырга кирәк.

II. 5 нче ярдәмче программаның максатлары һәм бурычлары

5 Ярдәмче программаның максаты - гражданнар, җәмгыять һәм дәүләт мәнфәгатьләрендә архив эше белән идарә итү. Әлеге максатны гамәлгә ашыру Архив фонды документларын һәм башка архив документларын саклауны, исәпкә алуны, туплауны һәм файдалануны тәэмин итү бурычын хәл итүне күздә тота.

5 Ярдәмче программа бурычлары: архив фонды документларын һәм башка архив документларын саклауны, исәпкә алуны, туплауны һәм алардан файдалануны тәэмин итү

III. 5 нче Ярдәмче программа чаралары

5 Ярдәмче программаның төп чаралары 1 нче кушымтада күрсәтелгән.

IV. 5 нче ярдәмче программаны ресурслар белән тәэмин итү

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы бюджеты акчалары исәбеннән 2017-2022 елларга ярдәмче программаны финанслауның гомуми күләме 4 063,326 мең сум тәшкил итә, шул исәптән еллар буенча:

2017 ел - 665,839 мең сум;
2018 ел - 673,643 мең сум;
2019 ел - 680,961 мең сум;
2020 ел - 680,961 мең сум;
2021 ел - 680,961 мең сум;
2022 ел - 680,961 мең сум.

5 Ярдәмче программаны финанслау күләмнәре фаразлану характерына ия һәм Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Советының чираттагы финанс елына (чираттагы финанс елына һәм план чорына)Саба муниципаль районы бюджеты турындагы карары нигезендә төгәлләштереләчәк.

V. 5-нче ярдәмче программаны гамәлгә ашыруда социаль-икътисадый нәтиҗәлелекне бәяләү

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Башкарма комитетының архив бүлегендә саклана торган Архив фонды документлары гражданнарның, җәмгыятьнең һәм дәүләтнең 1929 елдан алып 2010 елга кадәрге матди һәм рухи тормышын чагылдыра. Аларда аны торгызуның һәм үстерүнең хокукый һәм оештыру нигезләре чагылыш тапкан, республиканың дәүләт үсешен тәэмин итү, барлык дәүләт структураларының нәтиҗәле эшләве өчен кирәкле белешмәләр бар.

5 Ярдәмче программаны гамәлгә ашыру дәүләт милке булган әлеге документларның юкка чыгу куркынычын киметергә, тарихи-документаль мираска һәм районның мәгълүмати потенциалына зыянны булдырмый калырга мөмкинлек бирәчәк, дәүләт институтлары, мәдәниятләре, фәне эшчәнлеге, гражданнарның мәгълүмат алуга һәм алардан файдалануга конституциячел хокукларын тәэмин итү өчен моннан килеп чыга торган барлык тискәре нәтиҗәләре белән, шул исәптән аларның социаль ярдәменә бәйле мәсьәләләрне хәл итү өчен кирәкле. Архив бүлекләре хезмәткәрләренең һәм архив документларыннан файдаланучыларның хезмәт иминлеген күтәрүне һәм хезмәт шартларын яхшыртуны 5 Ярдәмче программаның социаль нәтиҗәләре итеп кертергә кирәк.

Янгыннар барлыкка килү нәтиҗәсендә мөлкәтнең юкка чыгуыннан матди югалтуларны минимальләштерү 5 Ярдәмче программаны гамәлгә ашыруның иң мөһим икътисадый нәтиҗәсе булырга тиеш. Янгын, шулай ук архив бүлекләре биналарының һәм милкенең саклау куркынычсызлыгы дәрәҗәсен арттыру тәэмин ителәчәк.

5 Ярдәмче программа Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Башкарма комитетының архив бүлеге эшчәнлегенең стратегик максатына ирешүгә турыдан-туры юнәлдерелгән (Татарстан Республикасы Архив фонды документларын һәм башка архив документларын гражданнар, җәмгыять, дәүләт мәнфәгатьләрендә саклауны, исәпкә алуны, комплектлауны һәм файдалануны тәэмин итү).

5 нче ярдәмче программаны гамәлгә ашыру мөмкинлек бирәчәк:

документларны саклау өчен уңай шартлар тудырырга;

документларның төп нөсхәләрен югалткан яисә зарарлаган очракта, документлы мәгълүматны саклап калу максатларында уникаль һәм аеруча кыйммәтле документларның

иминият фонды төзергә;

күрсәтелә торган дәүләт хезмәтләренең нәтиҗәлелеген һәм сыйфатын арттырырга, архив документларында булган мәгълүматтан файдалану мөмкинлеген киңәйтергә.

«2017-2022 елларга Татарстан Республикасы Саба
муниципаль районы мәдәниятен үстерү»
муниципаль программасына 1 нче кушымта

"2017 - 2022 ЕЛЛАРГА АРХИВ ЭШЕН ҮСТЕРҮ" ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММАСЫНЫҢ МАКСАТЫ, БУРЫЧЛАРЫ, НӘТИҖӘЛӘРНЕ БӘЯЛӘҮ ИНДИКАТОРЛАРЫ ҺӘМ ЧАРАЛАРЫН ФИНАНСЛАУ ЭШЛӘРЕ

Төп чараларның исемнәре	Башкаручылар	Төп чараларны башкару вакыты	Ахыргы нәтиҗәләрне бәяләү индикаторлары, үлчәү берәмлекләре	Индикатор күрсәткечләре						Финанслау чыганагын күрсәтеп финанслау, мең сум					
				2017 ел	2018 ел	2019 ел	2020 ел	2021 ел	2022 ел	2017 ел	2018 ел	2019 ел	2020 ел	2021 ел	2022 ел
Максат: Гражданнар, җәмгыять һәм дәүләт мәнфәгатьләрендә архив эше белән идарә итү															
Бурыч: Саба муниципаль районының Архив фонды документларын саклауны, исәпкә алуны, туплауны һәм алардан файдалануны тәэмин итү башка архив документлары															
Архив биналарында янгынга каршы, саклык, температура-дымлылык, яктылык һәм санитария-гигиена режимнарын тәэмин итү;	Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Башкарма комитетының Архив бүлеге	2017 - 2022	Архив документларын даими саклауны тәэмин итә торган норматив шартларга дәүләт архивлары биналарының туры килү дәрәҗәсе, %	87,8	88,8	89,3	89,5	89,9	90,3	ҖБ	ҖБ	ҖБ	ҖБ	ҖБ	ҖБ
Архив документлары нигезендә гражданнарны	Татарстан Республикасы Саба муниципаль	2017 - 2022	Бер ел эчендә кергән мөрәҗәгатьләрнең	97,7	97,9	98,1	98,3	98,5	98,7	ҖБ	ҖБ	ҖБ	ҖБ	ҖБ	ҖБ

һәм оешмаларны мәгълүмати тәэмин итү һәм автоматлаштырылган архив технологияләре булдыру	районы Башкарма комитетының Архив бүлеге		гомуми күләмендә билгеләнгән срокларда архивлар тарафыннан башкарылган мөрәҗәгатьләр өлеше, %												
									Барлыгы	665,839	673,643	680,961	680,961	680,961	680,961

Файдаланылган кыскартулар исемлеге:
ЖБ - җирле бюджет.